

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

SLUŽEBNÍ PSI U POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

Autor práce: Marie Blechová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2022

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Marie Blechová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Služební psi u Policie České republiky

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Service dogs at the police of the Czech Republic

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul):

Mgr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): Listopad 2020

Cíl bakalářské práce: Hlavním cílem bakalářské práce je zkoumat práci kynologů a služebních psů u Policie ČR. Vedlejším cílem je zpracovat charakteristiku vývoje, přípravy a výcviku služebních psů v podmínkách Policie ČR.

Student: <i>MARIE BLECHOVÁ</i>	<i>29.11.2020</i> datum	<i>Blechová</i> podpis
Vedoucí práce: <i>Mgr. ŠTĚPÁN KAVAN, PH.D.</i>	<i>3.12.2020</i> datum	<i>SK</i> podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	<i>3.12.2020</i> datum	<i>RS</i> podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	<i>4.12.2020</i> datum	<i>R.Ferebauerová</i> podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	<i>4.12.2020</i> datum	<i>J. Dušek</i> podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PhDr. Štěpánovi Kavanovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Děkuji za jeho vstřícnost a čas, který mi věnoval při odborných konzultacích prostřednictvím emailu nebo osobně v Českých Budějovicích. Dále děkuji respondentům působících u odboru služební kynologie a hipologie České republiky za spolupráci při rozhovorech.

ABSTRAKT

BLECHOVÁ, M. *Služební psi u Policie České republiky: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2022. 78 s. Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Klíčová slova: služební kynologie, výcvik, charakteristika vývoje, služební pes

Bakalářská práce se zabývá charakteristikou vývoje, výcvikem a využitím služebních psů u Policie České republiky. Zaměřuje se jak na současný stav služební kynologie, tak i na její vývoj. Teoretická část práce je věnována historii služební kynologie, představením Policie České republiky, vývojem, výcvikem a využitím služebního psa spolu s chovatelskými stanicemi. Teoretická část detailně popisuje techniky výcviku, výběru a výchovy služebního psa od štěněte. V práci je zpracováno i využití psa u Policie České republiky. V praktické části autorka provedla šetření s psovody Policie České republiky, kdy realizovala pět polostrukturovaných rozhovorů. Na základě získaných informací od odborníků v diskuzi práce porovnala přístupy publikované v literatuře s přístupy psovodů.

Hlavním cílem je zkoumat práci služebních kynologů v rámci Policie České republiky a odboru služební kynologie a hipologie kvalitativním výzkumem metodou polostrukturovaných rozhovorů aktuálně působících psovodů. Vedlejším cílem je zpracování historického vývoje spolu s výcvikem a využitím služebních psů.

Komparace výsledků šetření je detailně uvedena v diskuzi a v závěru práce. Z výsledků vyplývá, že úroveň služební kynologie je na dobré úrovni a přístupy psovodů se povětšinou shodují s přístupy publikovanými v literatuře. Dále z výzkumu vyplývá možný problém s nedostatkem psovodů, služebních psů a kvalitních chovných stanic.

ABSTRACT

BLECHOVÁ, M. *Service Dogs at the Police of the Czech Republic: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2022. 78 p. Supervisor: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Key words: Service Cynology, training, characteristics of development, service dog

The bachelor's thesis deals with the characteristics of development, training and use of service dogs at the Police of the Czech Republic. It focuses on both the current state of service cynology and its development. The theoretical part of the work is devoted to the history of service cynology, the introduction of the Police of the Czech Republic, the development, training and use of a service dog together with kennels. The theoretical part describes in detail the techniques of training, selection and education of a service dog from a puppy. The work also deals with the use of the dog by the Police of the Czech Republic. In the practical part, the author conducted an investigation with dog handlers of the Police of the Czech Republic, when she conducted five semi-structured interviews. Based on the information obtained from experts, in the discussion the work compared the approaches published in the literature with the approaches of dog handlers.

The main objective is to examine the work of service cynologists within the Police of the Czech Republic and the department of service cynology and hipology through qualitative research in the form of semi-structured interviews of the currently operating dog handlers. Secondary objective is the processing of historical development along with the training and use of service dogs.

The comparison of the survey results is detailed in the discussion and in the conclusion of the paper. The results show that the level of service cynology is at a good level and the approaches of handlers mostly coincide with those published in the literature. Furthermore, the research shows a possible problem with the lack of handlers, service dogs and quality kennels.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Policie České republiky.....	11
2.1 Odbor služební kynologie a hipologie Policie České republiky	12
3 Historický vývoj služební kynologie	14
3.1 Počátky vztahu mezi psem a člověkem.....	14
3.2 Počátky kynologie v četnické a policejní službě.....	15
3.3 Období po 2. světové válce	19
4 Nejpoužívanější plemena služebních psů u Policie České republiky	21
4.1 Německý ovčák	21
4.2 Belgický ovčák	25
4.3 Dobrman	27
4.4 Rottweiler	28
4.5 Německý boxer.....	29
4.6 Knírač velký	30
4.7 Labradorský retrievr	31
5 Výchova a metody výcviku služebních psů.....	33
5.1 Výběr štěněte	33
5.1.1 Počátky výchovy a zásady výcviku.....	34
5.2 Metody výcviku.....	35
5.3 Výcvikové etapy	36
5.4 Výcviková střediska	37
6 Využití služebních psů u Policie České republiky	40
6.1 Hlídkový pes a jeho využití kynologickými týmy	41
6.2 Pátrání po pohřešovaných osobách	41
6.3 Speciální policejně-kynologické činnosti.....	45
7 Praktická část	50

7.1	Cíl a metodika výzkumu.....	50
7.2	Rozhovory	52
7.3	Diskuze	63
	Závěr	67
	Seznam použitých zdrojů	69
	Seznam použitých zkratk.....	75
	Přílohy	77
	Příloha I.....	78

Úvod

Podle odboru služební kynologie je v současné době využíváno více než tisíc služebních psů s platnou kategorií použití. Pes se za posledních více než sto let stal nejen věrným přítelem člověka, ale také nenahraditelným pomocníkem u všech složek integrovaného záchranného systému včetně Policie České republiky.

V současném dění a se zvyšující se kriminalitou v České republice, která vyplývá ze statistik Policie České republiky, je využíváno maximálního potenciálu psů u IZS, nejen na záchranu lidských životů. Služební psi jsou využíváni především díky svým mimořádným čichovým schopnostem, a i přes veškerý vývoj moderní techniky, jsou stále nenahraditelnou podporou výkonu činnosti Policie ČR. Služební pes vyhledává veškeré druhy omamných látek, výbušnin, ale také propátrává přístupné i nepřístupné objekty za jakýchkoliv podmínek. V neposlední řadě je výborným obráncem a stopařem.

Tato bakalářská práce analyzuje služební kynologii včetně výcviku, vývoje a využití psa při mimořádných akcích. Od počátku využití služebních psů se neustále vyvíjí techniky přístupu, které je potřeba reflektovat. Práce přibližuje odbor služební kynologie veřejnosti a na základě získaných informací od odborných kynologů porovná literární teorii s praxí.

Téma práce bylo od počátku autorce velmi blízké, především díky jejím zkušenostem s chovem psů již od útlého věku. Autorka práce se v rámci volného času věnuje vystavování a výcviku psů.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je zkoumat práci psovodů spolu se služebními psy v rámci Policie České republiky a odboru služební kynologie. Autorka na základě získaných informací z primárně literárních zdrojů uskutečnila kvalitativní výzkum formou pěti polostrukturovaných rozhovorů s psovody aktuálně působícími u odboru služební kynologie. Získané odpovědi od odborníků zkompletovala a následně v závěru práce zhodnotila s přístupy publikovanými v literatuře.

Vedlejším cílem je zpracovat a detailně popsat historický vývoj služební kynologie spolu s výchovou, výcvikem a využitím psů. Zaměřit se na etapy, metody a postupy výcviku a výchovy od štěněte uváděných v literárních zdrojích. Charakterizovat nejpoužívanější plemena služebních psů a vysvětlit použití v rámci základních policejně kynologických činností a speciálních policejně kynologických činností. V první kapitole autorka představila Policii České republiky, jako bezpečnostní sbor včetně odboru služební kynologie a hipologie, spolu se základním pojmoslovím. Neméně důležité je představení práce služební kynologie veřejnosti. Služební psi se od počátku dvacátého století podílejí na záchraně lidských životů, kdy jsou nasazováni a cvičeni za všech podmínek.

V praktické části bude použita kvalitativní metoda formou polostrukturovaných rozhovorů s psovody aktuálně působícími u odboru služební kynologie PČR. Tato metoda má za úkol porovnat a reflektovat získané informace od odborných respondentů s literárními zdroji. Autorka realizuje 5 polostrukturovaných rozhovorů se psovody ze základních a speciálních policejně kynologických činností, včetně specializace metody pachové identifikace, za pomoci předem stanovených okruhů otázek, vycházejících z teoretické části práce. Tento postup pomůže autorce objasnit odborné přístupy psovodů.

2 Policie České republiky

„Policie České republiky je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor...“ původně zřízený zákonem č. 283 ze dne 21. června 1991 České národní rady o Policii České republiky, který byl nahrazen zákonem č. 273 ze dne 17. července 2008. Úkolem Policie ČR je chránit bezpečnost osob a majetku, chránit veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti. Dále plní úkoly podle trestního řádu a úkoly vnitřního pořádku a bezpečnosti.¹

Řízení a organizace Policie ČR spadá pod policejní prezidium, které ukládá cíle a úkoly jednotlivým službám. Mezi služby Policie ČR patří pořádková policie, dopravní policie, cizinecká policie, kriminální policie, letecká služba, pyrotechnická služba, ochranná služba, vyšetřování a jiné specializace. Policejní prezidium dále určuje strukturu a koordinuje Policii ČR. V čele prezidia je policejní prezident, který odpovídá za činnosti Policie ČR ministerstvu vnitra. Současným ministrem vnitra je Mgr. Bc. Vít Rakušan a policejním prezidentem genmjr. Mgr. Jan Švejdar, který je v čele Policie ČR.

- **Útvary s celostátní působností** plní úkoly na celém území státu a jsou zřizovány ministrem vnitra na návrh policejního prezidenta. V současné chvíli se jedná o 13 útvarů. Nejznámějším útvarem je například útvar pro odhalování organizovaného zločinu.
- **Útvary s územně vymezenou působností (krajská ředitelství)** plní úkoly veřejnosti na vymezeném území. Krajská ředitelství mohou ve vztahu nadřízenosti zřizovat teritoriální útvary a jsou zřízena zákonem.²

Základní povinnosti při výkonu moci jsou uvedeny například v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky v hlavě III., kdy má příslušník povinnost zdvořilosti, iniciativy, přiměřenosti postupu, prokazování příslušnosti a poučování.³

V tehdejší zákoně č. 283/1991 Sb., České národní rady o Policii České republiky, který byl zrušen 1. ledna 2009, je v § 6 uvedeno, že při provádění služebního zákroku nebo úkonu je policista povinen být zdvořilý, musí dbát cti, vážnosti

¹ O Policii ČR: Policie České republiky. *Policie České republiky* [online]. 2021 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z WWW: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>.

² *Policie České republiky: Police of the Czech Republic*. 2. přeprac. vyd. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017. s. 8. ISBN 978-80-270-0664-9.

³ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. In: Sbíрка zákonů, ze dne 17. července 2008

a důstojnosti k ostatním občanům ale i k sobě samému. Dále má povinnost poučit osoby o jejich právech.⁴

Příslušník Policie ČR může omezit osobu na osobní svobodě, je oprávněn ke vstupu do obydlí, k zastavení a prohlídce dopravního prostředku, k vykázání, k použití donucovacích prostředků a zbraně. Dále je oprávněn k práci s informacemi, jako je prokázání totožnosti nebo podání vysvětlení.⁵ Jedná se pouze o výčet nejdůležitějších oprávnění a pravomocí příslušníků, kdy je nutné zmínit, že jich je mnohem více uvedených v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

2.1 Odbor služební kynologie a hipologie Policie České republiky

Odbor služební kynologie a hipologie je organizován ředitelstvím pořádkové policie. Využití služebních psů probíhá i v rámci cizinecké policie, ochranné služby nebo u kriminální policie a jiných. V současnosti je u OSKH přes tisíc služebních psů, kdy většina psů je určena k hlídkové, výjezdové a strážní službě. Zbytek (oficiální stránky Policie ČR uvádí přibližně 300 psů) jsou specializovaní na vyhledávání výbušnin nebo omamných látek.⁶

Mezi hlavní úkoly OSKH patří odborná příprava a zaměření výchovy služebních psů a koní spolu s psovody a jezdci (příslušníci PČR) ve výcvikových střediscích. OSKH má přehled o stavech služebních psů a koní, které na doporučení útvarů upravuje spolu se zabezpečováním plynulého chodu chovu. Nese odpovědnost za vzdělávací kurzy a organizuje odborná shromáždění kynologů a hipologů. Provádí ve výcvikových střediscích spolu s vedoucími funkcionáři kontroly schopností a výcviku služebních psů a koní, kontroluje odbornou připravenost psovodů a jezdců a projednává změny v interních aktech spolu s návrhy na nové metody výcviku.

⁴ Zákon č. 283/1991 Sb., České národní rady o Policii České republiky. In: Sbírka zákonů, ze dne 21. června 1991.

⁵ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. In: Sbírka zákonů, ze dne 17. července 2008.

⁶ *Policie České republiky: Police of the Czech Republic*. 2. přeprac. vyd. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017. s. 28. ISBN 978-80-270-0664-9.

V neposlední řadě má OSKH zá úkol organizovat svody mladých služebních psů a celostátní kynologické a hipologické soutěže. Usiluje o zvyšování znalostí psodů a jezdců specializačně vzdělávacími kurzy.⁷

Základní pojmosloví v odboru služební kynologie

Vymezení odborných termínů služební kynologie je nezbytné k seznámení s velmi často používaným pojmoslovím v dalších kapitolách teoretické části včetně výzkumu.

- **Služební kynologie** je činnost Policie ČR, která se zabývá výchovou, výcvikem, chovem a použitím služebních psů k plnění úkolů.
- **Kynolog** je vedoucí oddělení služební kynologie krajského ředitelství nebo policista s odbornými znalostmi v kynologii, ve které plní stanovené úkoly.
- **Psovod** je policista s přiděleným služebním psem, se kterým plní úkoly Policie ČR a za psa odpovídá.
- **Služební pes** je pohlavím fena nebo pes v majetku Policie ČR, která je využívá v rámci plnění úkolů.
- **Atest** je oprávnění pro příslušníka Policie ČR. Příslušník získává atest se svým služebním psem, se kterým vykonává policejně kynologické činnosti. Podmínky získání atestu určuje ředitel ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR.⁸

⁷ ŘSP: Odbor služební kynologie a hipologie. *Policie České republiky* [online]. 2021 [cit. 2022-02-02]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>>.

⁸ Čl. 2 Závazný pokyn policejního prezidenta č. 145 ze dne 8. července 2014, kterým se upravuje činnost služební kynologie.

3 Historický vývoj služební kynologie

Historie služební kynologie a její vývoj u bezpečnostních složek je velmi významný jak pro samotný odbor služební kynologie, tak i pro člověka. Cesta ke služebnímu psovi, kterého známe teď, trvala mnoho let a je potřeba ji v tomto směru zmínit a představit čtenáři této práce.

Původní domestikací divokých psů a poznáváním jejich nenahraditelných vlastností mohli lidé využívat psy například k ochraně vlastního života nebo životů jiných zvířat. Psi byli používáni jako lovci, strážci ale i jako zachránci. Úloha psa se neustále měnila s ohledem na časová období. Nezměnil se ovšem fakt, že pes byl a stále je věrným přítelem člověka s nenahraditelnými vlastnostmi.

3.1 Počátky vztahu mezi psem a člověkem

Počátky vývoje vztahu mezi psem a člověkem jsou velmi dávné a nedají se přesně datovat. Avšak lze uvést, že cesta psa k člověku započala shlukováním psů u lidských příbytků. Psi získávali potravu zásluhou zbytků lidské potravy a posléze je začali upozorňovat na nebezpečí. Na základě toho začalo lidstvo využívat psy, čímž psi zdomácněli. Po ochození, začalo lidstvo psy využívat i ke své práci. V té době mluvíme převážně o lovu zvěře, rybolovu, pomoci při nahánění dobytka, zemědělství atd. Tím, začalo pozvolné šlechtění psů a chov plemen podle způsobu využití. Mezi prvotní plemena se řadili lovečtí, pastevečtí a strážní psi. Vliv na vývoj kynologie měla i stoupající kultura lidí. Lidé začali poznávat mimořádné schopnosti psů, které začali využívat k ulehčení tehdejší velmi těžké práce a boje o přežití.

Podle spisů dochovaných z tehdejší doby, byl pes v mnoha zemích a mezi mnoha národy velmi uctíván, vážen a postavený na úroveň bohů. Mezi tyto národy se řadili především Egypťané, Řekové, Inkové, Peršané, Indové a mnoho jiných. Psa využívali na lov, hlídání, boj anebo pro radost. V evropských zemích po vzniku křesťanství tomu tak nebylo a pes byl v bibli zprvu označován jako hanlivý tvor. Zvrat nastal za dob vlády Přemyslovců, kdy šlechtici vlastnili smečky psů určených k lovu zvěře. Mezitím jejich ženy začaly vlastnit psy malých plemen a začátkem renesance byl pes společníkem i ve šlechtických ložnicích.

Díky vykopávkám získaným z různých částí země vyplynulo, jak v tehdejší době byla rozdělena plemena, takže můžeme hovořit o vzniku špiců, pinčů, teriérů, ale i

o vzniku dogovitých, pasteveckých a severských plemen. V neposlední řadě je potřeba zmínit ovčáky, pudly, lovecká plemena a chrty. Jde však o obecná rozčlenění. Velmi důležitá změna nastala až v polovině minulého století, kdy se začali šlechtit čistokrevní psi, což znamená, že pes měl již typické znaky, vlastnosti a vzhled daného plemene. Poté přišly první plemenné knihy, vytváření standardů plemen a v tomto okamžiku můžeme mluvit o prvním vzniku kynologie jako takové.

Využití psů za válečného období

Mezi první země, které začaly maximálně využívat psy ve službě, se řadilo Německo. Konkrétně v roce 1884 začaly Německé země používat vojenské psy, kteří byli předurčeni primárně ke službě strážní, sanitní, hlídkové a spojovací. Během první světové války měla německá armáda okolo 30 000 služebních psů. Po úspěchu psů ve válce se začaly k výcviku přidávat i okolní státy, jako Francie a Anglie a tím, se vycvičilo 10 000 spojovacích psů. Psi se dostali do služby, kdy se jednalo o strážní, pátrací, stopovací a spojovací službu. Na našem území byli první psi zařazeni do služby v roce 1910. Od padesátých let minulého století se velmi využívali pátrací pohraniční psi, kteří měli za úkol zachytit lidi překračující hranice.⁹

3.2 Počátky kynologie v četnické a policejní službě

První využití psovoda se psem je datováno do období Habsburské monarchie, kdy naši předci již velice dobře znali schopnosti psa během střežení hranic. V té době se jednalo o psa doprovázejícího, který byl ostražitý a měl velice výborné zrakové a čichové schopnosti, které člověku chyběly. Pes byl v průběhu 19 století poprvé využit také u armády, kde díky jeho mimořádným schopnostem napomáhal ke strážní službě, ale také k vyhledávání raněných nebo zemřelých vojáků.¹⁰

Podle metodické příručky *Poučení pro zemské četnictvo 1851*: „Četník musel být člověk vážný a vědomý si důležitosti svěřeného poslání. Za jeho významnou vlastnost byla považována ráznost a zběhlost ve styku s obyvatelstvem. Četníci měli zakázáno kouřit na ulici a při vcházení do úřadů či soukromých bytů. Dále nesměli s kýmkoliv důvěrně vést

⁹ RULC, J. *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010. s. 14-17. ISBN 978-80-904210-3-5.

¹⁰ RULC, J. *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010. s. 26. ISBN 978-80-904210-3-5.

se za ruce, vodit sebou psy, nemístně se smáti, jakož i nepřirozeně a přepjatě pohybovat tělem...“.¹¹

Nebylo tedy možné vůbec uvažovat nad využitím psa v četnické službě, i když v sousedním Německu se zabývali služebním psem již od začátku 18. století.

Velmi důležitou osobností pro rozvoj psa ke kriminalistickým účelům byl profesor trestního práva na německé univerzitě v Praze a Štýrském Hradci doktor Hans Gross. Roku 1895 se stal autorem příručky, kde popisuje psa jako výborného pomocníka, který musí projít dobrým výcvikem. Díky vzniku této příručky je možné datovat první doložitelné použití policejního psa ke kriminalistickým účelům, jež proběhlo roku 1900 v Belgickém městě Gent.

Pro používání psů na našem území bylo velmi důležité období po roce 1903, kdy u Berlína vzniklo státní výchovné a výcvikové středisko pro policejní psy. Jednalo se o první období vzniku policejních psů jako takových, kteří začali být speciálně cvičeni na pachové práce. Dalším velmi důležitým jménem v počátcích kynologie je Theodor Rotter, který se již v této době zabýval chovem policejních psů a je považován za průkopníka v použití německého ovčáka ke stopování. Rotterovo prosazování psa nebylo nejprve uznávané a podporované (§ 10 zakazoval četníkům vodit s sebou psy) ale později, po jeho úspěšných pátráních se svými psy, povolilo ministerstvo zeměbrany roku 1909 používání policejních psů ke speciálním případům. Správa Rakouského četnictva byla velmi dlouhou dobu proti použití psů ve službě a až v roce 1909 vznikl Rakousko-uherský spolek pro policejní psy, ve kterém probíhal jejich výcvik. Ve stejný rok byl v Praze založen první psinec (psí domov) s názvem Praga, který se zabýval čistokrevným chovem psů.

První policejní pes

Theodor Rotter (v té době nadporučík působící na Kladně) se podílel na nákupu prvních dvou ovčáckých psů pro bezpečnostní službu jménem Vlk a Vlčka, které koupil ve Fuchsově psinci v Praze. Rotter také vybudoval první psinec pro policejní psy na Kladně v objektu kasáren, kde je později i cvičil ke službě. V roce 1909 se začali

¹¹ MACEK, P., UHLÍŘ, L. *Dějiny policie a četnictva, I: Habsburská monarchie (1526-1918)*. Praha: Themis, 1997. s. 71. ISBN 80-85821-52-4.

objevovat první články v časopisech, ve kterých se psalo o policejních psech a o tom, jak pomáhají četníkům ve službě.¹²

Rovnost – list sociálních demokratů českých vydalo 17. 8. 1909 ve 25. vydání článek o vypátrání zloděje policejním psem:

„Zloděj vypátrán policejním psem – Obchodníci Spitzerové v Mor. Ostravě ztratilo se v těchto dnech mnoho drůbeže. Ostravská policie má své policejní psy a s jedním odebral se policejní strážník na místo loupeže. Pes očenichal stopy a vedl po nich strážníka až k zloději, jenž bydlí na tak zvaném černém poli. Ve zloději zjištěn byl tulák Gustovicz.“¹³

Rok 1910 byl pro rozvoj služební kynologie jeden z nejdůležitějších. nejdůležitější. Ministerstvo zeměbrany nařídilo prozatímní přidělení psů k pátrání a bezpečnosti pro četníky. V té době, byl stále problém s četnickým zákonem, ale následně hlavně po propagaci psů u četnictva se vedení ujal Theodor Rotter, který vydal svou první publikaci o technikách výchovy a výcviku policejního psa. Tato významná publikace napomohla k rozvoji, a hlavně zájmu o psi u četníků, a tak Ministerstvo zeměbrany zařadilo první tři psi na stanice Ostrava, Karviná a Fryštát. Četníci již tyto psy vlastnili a do té doby byli soukromě cvičeni. Později na žádosti se psi povolili i na jiná velitelství.

Využití prvních policejních psů bylo primárně k hlídací službě (strážní) a dále ke službě doprovázející, kdy psi doprovázeli četníky a spolu působili větší autoritou na lid. Později se psi využívali i na službu pátrací. V té době se pátrací službě rozumělo vystopování pachatele, a hlavně jeho zadržení.¹⁴

První psinec v Písku

Psinec neboli zařízení k chovu psů byl jako první zřízen v Písku roku 1915 zásluhou rytmistra Theodorra Rottera, kterému se podařilo zajistit jeho financování díky

¹² RULC, J. *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010. s. 29-30. ISBN 978-80-904210-3-5.

¹³ *Rovnost: list sociálních demokratů českých*. Brno: J. Opletal, 17.08.1909, 25(223), s. 5. ISSN 0862-7967. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/nkp/uuid/uuid:f235f980-dbc3-11e9-bc2b-005056825209>

¹⁴ RULC, J. *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010. s. 30-35. ISBN 978-80-904210-3-5.

rakouskému četnictvu. Psince sloužily primárně k reprodukci, kdy se každoročně dodávali pro četnická velitelství noví služební psi.¹⁵

V Písku probíhaly i kurzy pro četníky služebních psů. To vše ale vlivem 1. světové války nebylo možné dále financovat, a proto musel být psinec zrušen a psi rozprodáni. V té době psinec disponoval 27 služebními psy, které nakonec vykoupil Theodor Rotter na žádost guvernéra z polské Lublině. V roce 1916 dovezl Rotter psi do Ústavu pro výcvik služebních psů, kde proběhl výcvik a po válce byli psi dodáni do četnických stanic. Rotter, v té doby již jako správce, rozhodoval o umístění psů do stanic a doporučoval psi dávat blízko železničních křižovatek z důvodu dřívějšího dopadení pachatele.

O služební psy začal být po válce velký zájem ze strany četníků, a tak bylo ministerstvem zavedeno, že každý žadatel musí se služebním psem složit před komisí zkoušku. První zkoušky se konaly v Praze na Pankráci roku 1921. Klub pěstitelů policejních a ušlechtilých psů se velmi aktivně podílel na zkouškách pro služební psy a o rok později zásluhou klubu byl přijat první zkušební řád pro výcvik policejních psů československého četnictva, který musel splnit každý pes, který byl vzat do služby.¹⁶

Psinec a výcvikové středisko Nové Hrady

S koncem 1. světové války nebylo v Československu žádné výcvikové středisko a nátlak ze strany četníků na ministerstvo byl obrovský. Služební psi se stali nenahraditelnými a po válce si toho byl každý vědom. Ministerstvo roku 1922 zřídilo psinec a zároveň i výcvikové středisko v obci Nové Hrady. Výcvikové středisko Nové Hrady navazuje na písecký psinec. Velmi významný byl pro psinec Bedřich Fromm, který byl té době vrchním strážmistrem a odborníkem na výcvik psů a který zřídil v Nových Hradech kurz pro výcvik služebních psů.

První kurz proběhl v lednu 1923, kterého se zúčastnilo 13 psů (státní, ale i soukromí psi). O dva měsíce později proběhly závěrečné zkoušky. Již v té době byl při zkouškách zajištěn veterinární dozor, včetně odborného dozoru Oldřicha Pinkase a cvičitele Bedřicha Fromma. Zkouška byla na dva dny a před odbornou komisí. První

¹⁵ Čtyřnozí četníci. *Historický kaleidoskop* [online]. 2010 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.historickykaleidoskop.cz/cetnici/ctyrnozi-cetnici.html>>.

¹⁶ RULC, J. *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010. s. 86-92. ISBN 978-80-904210-3-5.

den byla zkouška z poslušnosti, doprovodu zločince a obrany vůdce, a druhý den ze stopování.

Dále v roce 1923 byl vydaný dokument Všeobecné chování četníků a jejich nutné vědomosti, ve kterém byla jasně definována role služebního psa a jeho použití ve službě.¹⁷

Ústav pro výchovu a výcvik služebních psů – Pyšely

Počátky vzniku Ústavu pro výchovu a výcvik služebních psů sahají ke konci roku 1924, kdy stát odkoupil od barona (majitel nemovitosti) statek i s pozemky. Proběhla rozsáhlá rekonstrukce podle německých psinců a výcvikových středisek a v roce 1925 byl ústav otevřen se čtvrtým výcvikovým kurzem, který navazoval na již ukončené kurzy v Nových Hradech. V Pyšelích byli psi cvičeni na mnoho specializací. Primárně se učila poslušnost, která byla základním prvkem ve výcviku. Poté byli psi cvičeni k aportu, odmítání potravy, ale také ke strážní službě, obraně a stopování. S vývojem služební kynologie ministerstvo stanovilo rozměry kotců, zřídila se výstavba ošetřovny a byla doporučena mimo německých ovčáků i jiná plemena – dobrman, erdelteriér, boxer, rotvajler a různé typy kníračů. Stále ale platilo, že služební pes musí být ostražitý s perfektně vyvinutým čichem, zrakem, sluchem a musí být atletické postavy.

Ústav, přes finanční či personální krizi, úspěšně fungoval až do roku 1952. Tohoto roku byl výcvik přemístěn do výcvikového střediska Býchory a v Pyšelích zůstala pouze chovatelská stanice, kterou přebrala pohraniční stráž do roku 1955. S posledním velitelem Jiřím Dvořákem končí i chovatelská stanice, která je o rok později kompletně přesunuta do areálu poddůstojnické školy psovodů Pohraniční stráže v Libějovicích.¹⁸

3.3 Období po 2. světové válce

První i druhá světová válka byla pro služební psy činnostmi velmi podobná. Rozdíl byl pouze ve využívání psích schopností negativním směrem. Během druhé světové války se začali používat psi v koncentračních táborech k usmrcování

¹⁷ RULC, J. *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010. s. 101-105. ISBN 978-80-904210-3-5.

¹⁸ RULC, J. *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010. s. 111-132. ISBN 978-80-904210-3-5.

bezbranných lidí. Po roce 1945 se začali psi aktivně podílet ve službě a od roku 1948 vznikem pohraniční stráže byli využíváni v pohraničí.¹⁹

Do roku 1950 byli psi u pohraniční stráže děleni na psy pátrací a hlídkové. Po roce 1960 byli pátrací psi určeni k dozoru a k poplachovým hlídkám, psi hlídkoví ke strážní službě hranic nebo jejímu dozoru, psi prověřovací byli určeni k pátrání po osobách v dopravních prostředcích na hraničních přechodech a psi hlídací k ochraně muničních skladů. V roce 1970 se využívali psi samostatně útočící, kteří vybíhali samostatně, a jejich úkolem bylo zadržet narušitele.²⁰

Pohraniční stráž existovala do roku 1991 a během její existence vznikla významná chovná stanice v Domažlicích nebo středisko výcviku v Libějovicích. Po roce 1991 přešly obě chovné stanice pod Policii ČR a psi začali být více využíváni u státních nebo národních podniků k ostraze.²¹

¹⁹ Literatura služební kynologie – úvod. *Cz-pes.cz – stránky plné psů* [online]. 2013 [cit. 2022-01-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-1.php#1.3>>.

²⁰ O nás: Policie České republiky – Služba cizinecké policie. *Policie České republiky* [online]. 2021 [cit. 2022-01-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/o-nas-94605.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>>.

²¹ Literatura služební kynologie – úvod. *Cz-pes.cz – stránky plné psů* [online]. 2013 [cit. 2022-01-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-1.php#1.3>>.

4 Nejpoužívanější plemena služebních psů u Policie České republiky

V této kapitole jsou detailně zmíněny a popsány nejčastěji používaná služební plemena u PČR, jejich charakteristické znaky, povahové rysy a následné využití u odboru služební kynologie. Podle aktuálních statistik PČR patří mezi nejpoužívanější plemena německý ovčák a belgický ovčák. Psi jsou nejvíce využíváni k pátrací a hlídkové službě pro jejich houževnatost a dominantnost, a feny převážně ke specializacím, jako je vyhledávání výbušnin, akcelerantů, pohřešovaných osob apod. Feny jsou ke specializacím vybírány více i z důvodu hárání, které je spojeno se sníženou ochotou k práci.

Policie dále využívá plemena jako je rottweiler, dobrman, knírač velký, border kolie, labradorský retriever, výmarský ohař, kokršpaněl, český fousek ale i různé teriéry typu bull nebo křížence jiných ras. Podstatné pro služebního psa je temperament a ochota pracovat.²²

4.1 Německý ovčák

Jak již autorka této práce popisuje počátky vztahu psa a člověka, prolíná se do té doby i samotný vznik ovčáckých plemen neboli předchůdců německého ovčáka.

Ovčácká plemena vznikala z pasteveckých psů, kteří měli silnou kostru a nebojácné povahové rysy. V té době byla ovčácká plemena hojně využívána v Německu v hornatých oblastech a později i v rovinných, kde bylo důležité, aby pes byl schopen udržet pohromadě stádo ale zároveň i hlídal a chránil. S narůstajícím počtem farmářů a pastevců byl o tyto psy stále větší zájem a vznikali první chovatelé, kteří kupovali tzv. Duryňské psy. Duryňský ovčák měl velmi dobrý temperament, perfektní sluch a velmi ceněné vlčí zbarvení.

16. 12. 1891 byl založen chovatelský spolek Phylax skupinou prvních chovatelů a nadšenců do této rasy, který se po třech letech rozpadl. Jejich cílem bylo ustálit exteriér psa a rozšířit toto plemeno dále. Stejného cíle chtěl i po rozpadu spolku docílit bývalý

²² Zveřejněné informace 2010: Pohlaví a rasy služebních psů PČR. *Policie České republiky* [online]. 2010 [cit. 2022-02-01]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/pohlavi-a-rasy-sluzebnich-psu-pcr.aspx>>.

člen Max Emil Friedrich von Stephanitz, který byl následně 36 let ve funkci prezidenta klubu chovatelů německých ovčáků.²³

Historický vývoj a zakladatelé krevní linie

1. ledna 1895 se narodil nejznámější a nejdůležitější pes celé historie plemene německého ovčáka, pes Horand von Grafrath. Horand původním jménem Hektor von Linkersheim byl původem z chovné stanice Sparwasser (bývalý ovčín). Horand (v té době ještě Hektor) byl poprvé spatřen Arthurem Mayerem na výstavě roku 1899 v Karlsruhe. Mayer byl velmi dobrým kamarádem Maxe Emila Friedricha von Stephanitze a rovněž stejným nadšencem do ovčáckých plemen. Na doporučení Max Emil Friedrich von Stephanitz Hektora koupil a přejmenoval ho podle své chovné stanice na Horand von Grafrath. Zanedlouho von Stephanitz spolu s Meyerem zakládají jeden z největších chovatelských klubů plemene Der Verein für Deutsche Schäferhunde v překladu český Klub německých ovčáků, který byl znám také pod zkratkou „SV“. První sídlo bylo ve Wandsbecku u Hamburku. Po založení první plemenné knihy Zuchtbuch für Deutsche Schäferhunde (SZ) Von Stephanitzem, byl Horand von Grafrath zapsán jako první plemenný německý ovčák. Na plemenné německé ovčáky byl kladen velký důraz na hlídací instinkt, nebojácnost a silnou kostru. Založením plemenné knihy téhož roku vznikl i první standard, který byl následně schválen klubem.

Horand byl podle von Stephanitze mimořádným německým ovčákem, který musí být ostražitý, chápavý, oddaný, udatný, ovladatelný, a proto byl velmi hojně využíván jako krycí pes několika fen (uvádí se okolo 53 vrhů). Bohužel bylo využito i příbuzenské krytí, které zapříčinilo mnoho zdravotních problémů, které se prolínají do současných plemenných ovčáků.²⁴

Mezi první uplatnění německých ovčáků patří práce služebního (policejního) psa, která ho provází celou historií. V roce 1903 doporučil klub německých ovčáků zapojení psů do služby a Max Emil Friedrich von Stephanitz jako prezident klubu aktivně usiloval, aby německá vláda přijala německé ovčáky. To se mu povedlo a vláda založila ve městě Grünheide poblíž Berlína první chovné a výcvikové středisko pro policejní psy. Německý

²³ VŠOLEK, K. *Německý ovčák*. Praha: Naše vojsko, 2020. s. 9-11. ISBN 978-80-206-1864-1.

²⁴ PANÝRKOVÁ, I. Kde se vzal, tu se vzal německý ovčák? 1. díl. *eCanis.cz* [online]. 8.11.2019 [cit. 2022-02-04]. Dostupné z WWW: <https://www.ecanis.cz/clanky/kde-se-vzal-tu-se-vzal-nemecky-ovcak-1-dil_1314.html?pid=99>.

ovčáci byli u policie zprvu využíváni pro pátrání po boku kriminalistů. Později se výcvikem zjišťovaly další mimořádné schopnosti a psi začali skládat zkoušky.

Po vypuknutí 1. Světové války byli schopnosti psů pro četníky velmi dobře známé, a tak proběhlo zapojení do armádní služby. Němečtí ovčáci byli nejvíce využiti při hlídkách jako varovná opatření před napadením nepřítelem, podíleli se na záchraně lidských životů a vyhledávání min, kde mnoho psů zahynulo. 2. světová válka se bez psů také neobešla. Výcvik byl zdokonalený a psi začali být využíváni i k jiným úkolům. Největší rozdíl mezi první a druhou světovou válkou byl ve spojení mezi psem a člověkem. Pes si u mnoha vojáků a četníků našel místo a vybudoval silný vztah, díky kterému mohl například přenášet zprávy mezi domovem a zákopy. Využití mimořádného čichu nebylo již pouze ke kriminalistickým účelům, ale také k vyhledávání raněných vojáků a k průzkumu terénu. Během 2. světové války byly schopnosti německých ovčáků více než známé. Pes byl schopný udržet pachovou stopu na mnoho metrů daleko a byl účinnější než zbraň. Bohužel pes nebyl neomylný, a tak bylo během služby usmrceno mnoho německých ovčáků při minovém výbuchu.

Na našem území se tehdejší společnost mohla s německým ovčákem seznámit poprvé na 1. zemské výstavě policejních a užitkových psů, která se uskutečnila v Praze roku 1905. Výstavy se měl zúčastnit i první plemenný ovčák Horand von Grafrath. První světová válka časově velmi negativně ovlivnila vývoj německých ovčáků na našem území, kdy mnoho budov, včetně pobočky rakouského Spolku pro chov německého ovčáka, který byl zřízen kolem roku 1912, bylo nenávratně zničeno a srovnáno se zemí. Konec 1. světové války znamenal pro chov nový začátek a byl postaven nový Spolek pro chov německého ovčáka v ČSR se sídlem v Brně, který se po první poválečné výstavě roku 1920 změnil na Svaz kynologických spolků.²⁵

Velmi významné byly roky 1936 až 1938. U německých ovčáků docházelo ke změně exteriéru, která do současnosti zapříčinila velká negativa pro chov. Delší zád' a kratší zadní končetiny spolu s hlubokým hrudníkem zapříčinily extrémní zaúhlení končetin, měkké kolenní vazy a mohutnou kostru.²⁶ Bohužel s novým exteriérem přišlo

²⁵ RULC, J. *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010. s. 48. ISBN 978-80-904210-3-5.

²⁶ KOUDELOVÁ, J. *Německý ovčák*. České Budějovice: Nová Forma, 2010. s. 8-10. ISBN 978-80-7453-105-7.

již v této době mnoho ortopedických vad. Mezi nejčastější patří dysplazie kyčelního kloubu (DKK), dysplazie loketního kloubu (DLK) a artróza vzniklá dysplaziemi.

Dysplazie je degenerativní vývojová porucha, která se projevuje laxitou kloubu loketního nebo kyčelního. Léčba u většiny psů je převážně konzervativní, jedná se o celoživotní udržování váhy, která má velký vliv na zhoršení stavu. Chirurgický zákrok se provádí u těžkých forem dysplazie, kde se provede kompletní náhrada kloubu. (Kompletní náhrada kyčelního kloubu je velmi finančně náročná a mnoho majitelů psů si ji nemůže dovolit).²⁷ Dysplazie se projevuje primárně kulháním po zátěži, neochotou k výskokům, špatnou chůzí po schodech tzv. na zajíce – skoky snožmo.

Charakteristika plemene

Německý ovčák patří mezi plemena střední velikosti. Ideální kohoutková výška se pohybuje u psů okolo 62 cm a u fen okolo 58 cm, kdy je povolena maximální odchylka 2,5 cm nahoru i dolů. Silně stavěné končetiny zajišťují ovčákům maximální oporu s velkým osvalením. Německý ovčák jako služební a pracovní plemeno musí být lhostejný ke střelbě, ostražitý, odvážný, poslušný, vlídný ke svému okolí, ovladatelný a nesmí být u něj projevy agrese vůči lidem včetně dětí, ostatním psům nebo jiným zvířatům.²⁸

Obrázek 1 Standard německého ovčáka krátkosrstého (vlevo) a dlouhosrstého (vpravo)²⁹

²⁷ MORGAN, J., et al. *Hereditary Bone and Joint Diseases in the Dog: Osteochondroses, Hip Dysplasia, Elbow Dysplasia*. Hannover: Schlütersche, 2000. s. 109. ISBN 3-87706-548-1

²⁸ HRUŠOVSKÝ, J. *Pes a jeho výcvik*. 2. přeprac. vyd. Praha: Naše vojsko, 1990. s. 16-19. ISBN 80-206-0091-4.

²⁹ Německý ovčák standard plemene. In: ČMKU [online]. [cit. 09.03.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.cmku.cz/data/plemena_popisy/189_nemecky_ovcak.docx>.

Mezi uznávané barvy patří černá s hnědými, žlutými nebo šedými znaky. Dále celočerná nebo vlkošedá. Čenich je vždy černé barvy. Německý ovčák může být krátkosrstý nebo dlouhosrstý.³⁰

V současné době se Německý ovčák dělí na evropský typ a americký typ. Američtí ovčáci jsou chováni pro vzhled, což znamená, že chov staví na co největší mohutnosti, výšce a váze psů. To sebou nese ale řadu zdravotních komplikací. Psi mají extrémně úhlené zadní končetiny (zadní končetiny včetně kyčlí jsou co nejvíce u země) a jedná se převážně o volnější chov, kde je povoleno i bílé zbarvení. Psi jsou takzvané exteriérové linie. V Evropě je německý ovčák stále více řazen mezi pracovní plemena a zadní končetiny nejsou extrémně úhlené. Pro psy to znamená méně ortopedických problémů, větší mobilitu při práci a delší životnost.³¹

Mezi podobná plemena patří například bílý švýcarský ovčák, belgický ovčák nebo československý vlčák, který vznikl okolo roku 1955. Způsob vzniku byl neobvyklý. Pohraniční stráž ČSSR v té době zkusila experiment a zkřížila fenu vlka a psa německého ovčáka. Jednalo se o počátek vzniku československého vlčáka.³²

4.2 Belgický ovčák

Belgičtí ovčáci byli původně pracovními psy sedláků, ale v té době se o nich nemluvilo jako o plemeni. První čistokrevný chov započal až v roce 1895. Club du Chien de berge belge, který funguje dodnes, vznikl shromážděním 117 ovčáků z belgických provincií, ze kterých bylo vybráno 40 psů vhodných pro chov. Na shromáždění bylo mnoho barev a druhů osrstění, ale nakonec klub odsouhlasil barvu černou pro dlouhosrsté psy, červenohnědou barvu pro krátkosrsté a šedou pro hrubosrsté.

Belgičtí ovčáci se od té doby chovají ve čtyřech variantách:

- Groenendael = černý, dlouhosrstý;

³⁰ HRUŠOVSKÝ, J. *Pes a jeho výcvik*. 2. přeprac. vyd. Praha: Naše vojsko, 1990. s. 23-24. ISBN 80-206-0091-4.

³¹ The difference between German (SV) and American (AKC) bred German shepherds. *Von der Otto German Shepherds* [online]. [cit. 2022-02-06]. Dostupné z WWW: <<http://ottogsd.com/german-vs-american-german-shepherds.php>>.

³² NEOMILLNEROVÁ P., et al. Krátká historie plemene československý vlčák. *Z molu es – chovatelská stanice* [online]. [cit. 2022-02-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolfdogs.cz/index.php/historie-plemene>>.

- Tervueren = červenohnědý, dlouhosrstý;
- Malinois = červenohnědý, krátkosrstý;
- Laekenois = šedý nebo červenohnědý, hrubosrstý.³³

Obrázek 2 Čtyři varianty belgických ovčáků³⁴

Nejoblíbenějším a zároveň jediným pracovním plemenem ze čtyř vyšlechtěných se stal malinois, hovorově maliňák.

Charakteristika plemene

Malinois je středního vzrůstu, silný pes harmonických proporcí schopný odolat jakémukoliv podnebí. Působí elegantně spolu s atletickou stavbou těla. Kohoutková výška se pohybuje u psů okolo 60–66 cm a u fen mezi 56–62 cm. Obvyklá hmotnost je do 30 kilogramů. Masky psa musí být jasně daná v jednotné černé barvě. Osrstění je krátkosrsté světlehnědé barvy. Krk a hřbet je povětšinou tmavší než na zbytku těla.

Maliňák je velmi aktivní, ostražitý a učenlivý pes, který je vždy připraven splnit povel bez strachu či agrese. Je to všestranný pes vhodný i pro rodinu, ale hlavně patří

³³ RÄBER, H., et al. *Plemena psů: Encyklopedie: Původ – předkové – cíle chovu – schopnosti a užití, Díl 1: Pastervečtí a honáčtí psi...* Ostrava: Blesk, 1994. s. 224–225. ISBN 80-85606-55-0.

³⁴ Čtyři varianty belgických ovčáků. In: *eCanis.cz* [online]. [cit. 09.03.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.ecanis.cz/plemena/belgicky-ovcak_18.html#plemeno-fotografie>.

mezi nejlepší pracovní a služební plemeno. Je skvělým hlídačem, obranářem, ale i stopařem díky mimořádnému čichu.³⁵

4.3 Dobrman

Původ plemene pochází z Německa z doby okolo 19. století. Dlouholetým křížením vytvořil Karl Friedrich Louis Dobermann jediné vyšlechtěné plemeno v Německu, které doposud existuje. Cílem bylo vyšlechtit silné a odvážné plemeno s tvrdou povahou. Kolem roku 1900 se ustálil plemenný standard a dobrman se začal významně podílet na práci hlídačích a pracovního psa. Během války se stali dobrmani společně s německými ovčáky velmi oblíbeným plemenem, hlavně pro zmiňovanou tvrdost. U Policie sloužili hlavně jako hlídačí a strážní psi.³⁶ Dobrmani byli využíváni i v koncentračních táborech.

Charakteristika plemene

Dobrman (anglicky doberman) je velmi vysoký (výška v kohoutku se pohybuje okolo 70 cm) a hrudníkem mohutný pes, vážící okolo 45–50 kilogramů. Je to velmi aktivní, ostražitě plemeno, které vyžaduje důraz ve výchově. U špatně zvolené výchovy a výcviku dochází často k projevům agrese. Dobrman není vhodné plemeno pro začínající chovatele.³⁷

Obrázek 3 Dobrman³⁸

³⁵ Atlas psů: Belgický ovčák – Malinois. *Paper-Dog* [online]. [cit. 2022-02-07]. Dostupné z WWW: <<https://www.paper-dog.cz/plemeno-belgicky-ovcak-malinois>>.

³⁶ Dobrman: Informace. *Hello Sandy* [online]. [cit. 2022-02-07]. Dostupné z WWW: <<https://www.hellosandy.cz/dobrman/>>.

³⁷ ALDERTON, D. *Psi. 2.* přeprac. vyd. Praha: Knižní klub, 2007. Příroda v kostce. s.250. 978-80-242-1763-5.

³⁸ Dobrman. In: *paper-dog* [online]. [cit. 09.03.2022]. Dostupné z WWW: <<https://www.paper-dog.cz/plemeno-dobrman>>.

Počty dobrmanů u Policie ČR se postupem času minimalizovaly. Dobrman je oproti německým ovčákům více tvrdohlavý, nepřiměřený, výcvikem náročnější, a hlavně je to plemeno bez podsady, což znamená, že není vhodný do extrémních podmínek. V Americe je u služebních kynologů více oblíbený než u nás. V současné chvíli, podle portálu policie.cz, se plemeno dobrman nevyskytuje mezi využívanými plemeny služebních psů.

4.4 Rottweiler

(Česky rotvajler) je pes s velmi zajímavou historií, která sahá až do prvního století našeho letopočtu, kdy byli používáni Římany při invazi do Germánie. Římani dali dnešním rotvajlerům pouze základ dogovitého typu, ale nejednalo se o rasu, nýbrž o křížení různých plemen, které byly využívány k obraně, válečným útokům, ale také jako honáčtí psi na velké vzdálenosti. V knize Rotvajler od J. Wilhelma je dokonce uvedeno, že předky rotvajlerů používal římský císař Julius Caesar.³⁹

Německý název rottweiler, pochází z města Rottweil v jihozápadním Německu. Psi zde byli využíváni jako „řezničtí“. To znamenalo, že jejich úkolem bylo nahánět skot na trh a zpět. Již v té době se jednalo o velmi mohutné a nebojácné psy. Později kolem roku 1905 rotvajleři byli znovu oživeni a s postupem času se zakládaly první chovatelské kluby a stanovily se první plemenné standardy. Na našem území se plemeno rotvajler objevilo poprvé po první světové válce (údajně kolem roku 1927), kdy byli využíváni jako služební psi. Chovatelské stanice na našem území započaly až v roce 1940.⁴⁰

Charakteristika plemene

Rotvajler je ze služebních psů nejmohutnějším plemenem s velmi silnou kostrou. Kohoutková výška se pohybuje mezi 55–69 cm a váha od 41 do 49 kilogramů. Srst je přilehlá černá s tříslovou nebo mahagonově hnědou barvou.⁴¹

³⁹ JÖNAS, W. *Rotvajler*. V Praze: Fortuna Print, 2001. s. 9-11. ISBN 80-861-4487-9.

⁴⁰ JÖNAS, W. *Rotvajler*. V Praze: Fortuna Print, 2001. s. 15-17. ISBN 80-861-4487-9.

⁴¹ PECHOVÁ, M. *Psi*. Praha: Svojtka & Co., 1998. s. 24. ISBN 80-7237-062-6. Dostupné také z WWW: <https://ndk.cz/uuid/uuid:45aeb040-f19b-11e6-bf7e-005056825209>.

Obrázek 4 Rottweiler⁴²

Rotvajler se postupem času z nahánění domácího skotu stal nejen služebním psem, ale i rodinným příslušníkem. Výchova rotvajlera závisí na majiteli. Je to pes vhodný k hlídání objektů, ale se svou velkou dominancí může u nezkušeného majitele vzniknout problém. Rotvajleři se stále chovají i pro odbor služební kynologie a jsou využíváni převážně pro hlídkovou službu.

4.5 Německý boxer

Plemeno německý boxer je původem z Německa a bylo vyšlechtěno z mnoha molossoidních plemen. Nejznámějšími předchůdci dnešních boxerů jsou anglický mastif a různé druhy buldoků. Právě z těchto předchůdců pochází typické osvalení a široké, krátké čelisti, které byly určeny ke štvání zvěře.⁴³

Charakteristika plemene

Německý boxer je střední plemeno s kohoutkovou výškou okolo 60 centimetrů a váhou okolo 30 kilogramů. Je to pes s kvadratickým a svalnatým tělem. Barva srsti je žlutá nebo žíhaná. Srst je krátká, přilehlá s tmavou maskou včetně očí. Boxer je velmi zajímavý mohutnou hlavou a zkráceným čenicem, který pochází z buldoků. Boxeři mají předkus, to znamená, že spodní čelist je delší než horní.

⁴² YAMAZAKI, Tetsu. Rottweiler. In: *vetstreet* [online]. [cit. 09.03.2022]. Dostupné z WWW: <<http://www.vetstreet.com/dogs/rottweiler>>.

⁴³ ALDERTON, D. *Psi*. 2. přeprac. vyd. Praha: Knižní klub, 2007. Příroda v kostce. s. 255. ISBN 978-80-242-1763-5.

Obrázek 5 Německý boxer⁴⁴

Toto plemeno je stejně jako většina dalších služebních plemen velmi energetické, veselé a rádo se učí novým povelům. Výcvik není náročný a je vhodný do rodiny s dětmi. U výchovy je opět velmi důležitá důslednost a přiměřená tvrdost, která nesmí přesáhnout pomyslnou hranici. Boxer nesnese nespravedlivé tresty.⁴⁵

4.6 Knírač velký

Knírači jsou původem z Bavorska. Byli vyšlechtěni z pinčů, kteří se osvědčili také velmi dobrými vlastnostmi při lovu hlodavců. Nejprve se objevoval malý a střední knírač a až nakonec byl vyšlechtěn knírač velký. Velmi živý a odvážný pes se stal oblíbeným služebním a pracovním plemenem. Dále je častým rodinným příslušníkem.

U Policie České republiky v odboru služební kynologie se používá převážně knírač velký ke strážní službě a malý k pachovým pracím.⁴⁶

Charakteristika plemene

Knírač velký je velmi klidný a vyrovnaný pes. Již ve druhé světové válce se používalo kníračů na frontě. Zároveň jde ale o psa přibližně 60 cm vysokého, vážícího 40–50 kilogramů, černé tvrdé srsti, který je sebevědomý, temperamentní, ale hlavně velmi vytrvalý. Název knírač dostal pro jeho dlouhou srst kolem tlamy, která vypadá jako knír.⁴⁷

⁴⁴ Boxer. In: *VCA Animal Hospitals* [online]. [cit. 2022-03-15] Dostupné z WWW: <<https://vcahospitals.com/know-your-pet/dog-breeds/boxer>>.

⁴⁵ PAVLOVSKÁ-KUNTOVÁ, D., DOLEŽAL, V. *Atlas psů*. České Budějovice: Dona, 1996. s. 127. ISBN 80-85463-77-6.

⁴⁶ PAVLOVSKÁ-KUNTOVÁ, D., DOLEŽAL, V. *Atlas psů*. České Budějovice: Dona, 1996. s. 107. ISBN 80-85463-77-6.

⁴⁷ HANZÁK, J., et al. *Světlem zvířat*, 3. díl: Domácí zvířata. Praha: SNDK, 1965. s. 244-245.

Obrázek 6 Knírač velký⁴⁸

Výchova knírače není náročná. Jde o velmi veselé a učenlivé plemeno, které nedůvěřuje cizím lidem. Knírač velký se dá vycvičit k hlídání majetku, ale je zapotřebí důslednost, protože se často objevuje tvrdohlavost.

4.7 Labradorský retrívř

Labradorský retrívř (zkráceně labrador) je plemeno původem z ostrova Newfoundland (Kanada). Později byl převezen a vyšlechtěn v Anglii ze dvou plemen. St. John's Newfoundland a Lesser labrador byli psí plemena určená k vodním pracím. Křížením těchto dvou plemen spolu s wavy coated retrívřem, pointrem a foxhoundem vznikl labrador. Na našem území se labradoři objevili v roce 1970, kdy anglický lovec J. Bradley daroval 3 páry místním lovcům.⁴⁹

Charakteristika plemene

Labrador je velmi aktivní, hravý a poslušný pes, který vyžaduje lidskou přítomnost. Kohoutková výška se pohybuje od 55 centimetrů do 60 centimetrů a váha se nejčastěji pohybuje v rozmezí 30–35 kilogramů. Podle FCI standardu jsou uznané tři typy barevných variant, a to hnědá (čokoládová), černá a žlutá.⁵⁰

⁴⁸ Knírač velký. In: *webfordog.cz* [online]. [cit. 09.03.2022]. Dostupné z WWW: <<https://www.webfordog.cz/atlas-psu/knirac-velky/>>.

⁴⁹ KUBEŠ, J., et al. *Retřívři*. České Budějovice: Dona, 1998. s. 15. ISBN 80-86136-14-0.

⁵⁰ KUBEŠ, J., et al. *Retřívři*. České Budějovice: Dona, 1998. s. 23. ISBN 80-86136-14-0.

Obrázek 7 Labradorský retrívr – žlutý⁵¹

Obecně retrívři jsou velmi dobří plavci s citlivým nosem, který se u speciálně kynologických prací velmi často využívá k vyhledávání drog nebo výbušnin. Dále jsou využíváni Horskou záchrannou službou ČR k vyhledávání osob, nebo často slouží jako asistenční psi a psi vhodní ke canisterapii.

⁵¹ Labradorský retrívr. In: *krmivo-brit* [online]. [cit. 09.03.2022]. Dostupné z WWW: <<https://krmivo-brit.cz/cs/breed-catalog/fci-viii-retrivri-slidici-a-vodni-psi/labradorsky-retrivr>>.

5 Výchova a metody výcviku služebních psů

Výcvik služebního psa je velmi důležitým mezníkem pro výkon služby u odboru služební kynologie Policie ČR. Výchova i výcvik jsou celoživotní záležitostmi, které nikdy nekončí. Psovodi vykonávají výcvik již od výběru štěněte v chovatelské stanici a za hotovým služebním psem hodným k výkonu služby stojí mnoho práce a metod, které je potřeba reflektovat. V kapitole o výcviku služebních psů je zmíněna cesta od samotného výběru štěněte až po dochování psa. Jsou zde uvedeny metody výcviku, požadavky pro výkon služby, aktuální chovatelské stanice a výcviková střediska Policie ČR.

Požadavky na služební psy podle PPP č. 145/2014

„K úspěšnému absolvování výcviku a splnění kritérií pro výkon služby u policie musí služební pes mít:

- a) vhodný typ vyšší nervové činnosti a potřebnou tělesnou konstrukci pro předpokládanou činnost, přičemž nezáleží na plemeni psa,*
- b) výchovou získané návyky nezbytné pro práci u policie,*
- c) vlastnosti potřebné pro rozvoj motivace k pracovnímu využití,*
- d) odpovídající zdravotní stav,*
- e) dobré čichové schopnosti v případě využití pro pachové práce,*
- f) dobré obranné schopnosti v případě využití pro obranné práce.“⁵²*

Požadavky na odbornou způsobilost psovoda podle PPP č. 145/2014

Psovod neboli policista se služebním psem musí být dostatečně způsobilý k výkonu policejně kynologických činností jak znalostmi, tak praxí. Odbornou způsobilost psovod získává úspěšným vykonáním zkoušky po absolvování kurzu v daném výcvikovém středisku.⁵³

5.1 Výběr štěněte

Výběr probíhá standardně v osmi týdnech věku štěněte, kdy okamžitě vzniká vazba mezi psovodem a štěnětem, které je hravé, učenlivé a již zvyklé přijímat běžnou

⁵² Čl. 31 Závazný pokyn policejního prezidenta č. 145 ze dne 8. července 2014, kterým se upravuje činnost služební kynologie

⁵³ Čl. 26 Závazný pokyn policejního prezidenta č. 145 ze dne 8. července 2014, kterým se upravuje činnost služební kynologie

potravu. V tomto věku je obtížné vybrat služebně a zdravotně perfektního psa. Psovodi vybírají primárně podle vlastní intuice. Dále je ale velmi podstatné dlouhodobě sledovat chování štěněte při reakcích na hluk, na nové objekty, sledovat pohyb nebo postavení mezi ostatními štěňaty. Neméně důležité je chování matky a otce při různých situacích včetně jejich rodokmenů. Výběr psa by měl být dále zaměřen na službu, kterou bude vykonávat. Zbarvení a pohlaví psa záleží vždy na preferencích psovoda, ale je známo, že jsou ve větší oblibě psi než feny pro jejich tvrdší povahu.⁵⁴

Výběr štěnat probíhá převážně v **chovatelských stanicích**, které zřizuje OSKH. Do roku 2018 byl chov služebních psů zajištěn pouze chovatelskou stanicí v Domažlicích. Po rozsáhlé rekonstrukci byla zřízena chovatelská stanice v Prackovicích nad Labem, kam se přesunuly přibližně čtyři desítky chovných fen spolu se štěňaty. Podle náměstka policejního prezidenta brig. gen. Martina Vondráška bude v Prackovicích ročně odchováno přibližně sto štěnat pro výkon služby.⁵⁵

5.1.1 Počátky výchovy a zásady výcviku

Výchova psa je nevyhnutelná a zároveň úzce spojena s výcvikem. Je podstatné o psa dostatečně pečovat, vyživovat ho a poskytnout mu vhodné podmínky k výcviku. U štěnat je nutné od začátku nenásilným způsobem vytvářet návyky a postupně je upevňovat.⁵⁶

Pro výcvik služebních psů jsou klíčové převládající reakce psa, které povětšinou ukazují metodu vhodnou pro výcvik. Například psi s orientační reakcí jeví více zájem o stopy a reagují na veškeré podněty. Psi s obrannou reakcí mají časté zvukové projevy a často pnou na vodítku. V první fázi se pes zkoumá s ohledem k výcviku a ve druhé fázi se posuzuje jeho projev během výcviku a jeho schopnosti k různým specializacím.⁵⁷

Nejvíce významný je pro výcvik přístup psovoda, který musí mít se štěnětem od počátku kladný vztah. Psovod postupuje ve výcviku postupně a pozvolna s ohledem na psa. Volí jednoduché úkony, které později navyšuje a vybírá vhodnou metodu výcviku. Ve správný čas psa přinutí nebo ho povzbudí, případně zakáže nežádoucí činnost. Při nedodržování základních výcvikových zásad psovod vytváří ztížené podmínky pro psa

⁵⁴ KOMOLÝ, A. *Výcvik služebního psa*. Praha: Naše vojsko, 1963. s. 9. ISBN 28-007-63.

⁵⁵ ZPRAVODAJSTVÍ 2018: Nová chovatelská stanice. *Police České republiky* [online]. 2018 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/nova-chovatelska-stanice.aspx>>.

⁵⁶ KOLLER, J. *Kynologická příručka*. Praha: Naše vojsko, 2019. s. 193-195. ISBN 978-80-206-1823-8.

⁵⁷ NOVÝ, K. *Kynologická příručka*. Praha: Naše vojsko, 1995. s. 33. ISBN 80-206-0503-7.

a ten není schopen dosáhnout pozitivních výsledků. Velký význam je kladen také na pomocníka při výcviku služebního psa. Pomocník musí usnadňovat práci, být pro úkol vhodný a mít dostatečné zkušenosti, aby psa neodradil.⁵⁸

5.2 Metody výcviku

Při výcviku působí psovod na psa podmíněnými a nepodmíněnými podněty. Psovod dále přizpůsobuje výcvik a volbu metody na základě vlastností psa, jeho věku, typu nervové činnosti nebo na základě převládajících reakcí. Základní metody výcviku psů jsou děleny na metodu kontrastní, chuťově dráždivou, mechanickou a napodobovací.

Metoda kontrastní patří mezi nejčastěji používanou a nejvíce úspěšnou metodu pro výcvik psa. Jde o spojení mechanické a chuťově dráždivé metody, kdy mechanicky nutíme psa k výkonu a pozitivní metodou cvik upevníme. V praxi kontrastní metoda vypadá následovně: Psovod dá verbální povel psovi „Lehni!“ a ihned mechanicky vytváří tlak rukou na kohoutek psa. Po správně provedeném úkonu je pes odměněn například pamlskem a pochválen. Tato metoda patří mezi nejjednodušší a je oblíbená pro nevyskytující se záporné stránky.

Metoda chuťově dráždivá je velmi vhodná pro štěňata nebo psy s převládající pokrmovou reakcí. Pes je motivován a cvičen za pomoci pamlsků – potravin, které fungují jako povzbuzení ke splnění daného úkolu. Typickým příkladem je nácvik na stopu, kdy psovod pokládá pamlsky po pachové stopě a vede psa po její dráze. Pes si po nácviku spojí, že musí následovat pachovou stopu, aby dostal odměnu. Chuťově dráždivá metoda není pro psa náročná na pochopení, ale nese s sebou mnoho záporů. Mezi nejčastěji vyskytující se patří například sytost psa a s tím spojené snížení zájmu o další pamlsky a chuť k výcviku. Dále je velmi častým záporem nižší soustředěnost v rušivém prostředí na výkon nebo nelze tuto metodu praktikovat při jiných povelích.

Metoda mechanická se v současné chvíli neřadí mezi nejoblíbenější metodu výcviku a je povětšinou používána méně. Výcvik probíhá za použití mechanicky nepodmíněných podnětů neboli násilného donucení psa k vykonání povelu. Pokud je metoda provedena na citlivém psovi, vztah mezi psovodem a psem se stává záporným a pes povětšinou začne vykazovat známky strachu nebo bázlivosti. Při použití nadměrné

⁵⁸ NOVÝ, K. *Kynologická příručka*. Praha: Naše vojsko, 1995. s. 36-37. ISBN 80-206-053-7.

síly dochází k ochrannému útlumu, který značí psychické přetížení psa a ten přestává reagovat na veškeré podněty.

Metoda napodobovací je stejně vhodná jako metoda chuťově dráždivá pro štěňata nebo mladší psy ve skupinovém výcviku. Psi si navzájem dodávají odvalu, například ke splnění přelezu přes překážky nebo k nácviku štěkání, ve kterém se učí jeden od druhého. Je nutné po splnění úkoly psa pochválit a odměnit pamlskem.⁵⁹

5.3 Výcvikové etapy

Etapy výcviku se povětšinou dělí na základní výcvik, který je zaměřen na štěně do 1 roka. Dále výcvik všestranný (uváděn i jako všeobecný), který probíhá mezi 12.–15. měsícem věku, kdy je pes připravován k absolvování základního kurzu a stává se z něj pes rozpracovaný. Třetí a zároveň poslední etapou je speciální výcvik (uváděn také jako výcvik podle upotřebitelnosti).⁶⁰

Základní výcvik probíhá od úplného počátku a jde primárně o výcvik štěněte do jeho dvanácti měsíců. Mezi první základní cviky prováděné okolo 2. měsíce patří přivokání na jméno a s ním spojené přivolání, které je ze všech cviků nejdůležitější. Štěně musí být často odměňováno pamlsky a chváleno. Probíhá socializace, poznávání hluku nebo nasazování obojku, po kterém následuje připínání na vodítko. Probíhají hry s míčkem na přetahovanou, při kterém se štěně seznámí s povel „drž“! Od 3. měsíce by měl psovod začít používat základní povely „sedni“, „lehní“, „zůstaň“, přivolání na jméno a povel „vpřed“. Štěně se vše učí postupně v krátkých časových úsecích od nejjednodušších povelů po složitější.⁶¹

Kolem 6. měsíce pes chodí na procházky již ve tmě, probíhá výcvik na aport, ve skupinovém výcviku se učí povel „štěkej“ a probíhá příprava na budoucí výcvik obran – seznámení s peškem a upevňování povelu „drž“.⁶²

Od 8. měsíce se zdokonalují základní cviky poslušnosti, pes se učí obrany, zakusování do rukávu a návyky na střelbu. Již probíhá stopování, které se od 11. měsíce

⁵⁹ NOVÝ, K. *Kynologická příručka*. Praha: Naše vojsko, 1995. s. 34-35. ISBN 80-206-0503-7.

⁶⁰ STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2010. s. 102. ISBN 978-80-7380-238-7.

⁶¹ HARTL, K. *Výchova a výcvik psa: služební a pracovní plemena*. Praha: Naše vojsko, 1979. s. 137-138. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:b896fe23-0f0a-40b2-88b8-bb3a37ef7d97>

⁶² HARTL, K. *Výchova a výcvik psa: služební a pracovní plemena*. Praha: Naše vojsko, 1979. s. 141. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:b896fe23-0f0a-40b2-88b8-bb3a37ef7d97>

prodlužuje. Pes do stáří 1 roku umí rozlišovat předměty, spolehlivě aportovat, za jakékoliv situace reaguje na přivolání, při kterém usedá u levé nohy psovoda, při odložení čeká na povel volno a je schopen zadržet pachatele.⁶³

Všestranný (všeobecný) výcvik probíhá mezi 12.–15. měsícem věku a pes je zařazen do kategorie psů rozpracování, kde probíhají první zkoušky. Po úspěšném absolvování je pes zařazen do vyšší kategorie a stává se psem všestranným. Bodově se hodnotí přivolání psa, chůze psa na vodítku, základní povely sedni, lehni, aport, odložení, stopování, vyštěkání a zadržení figuranta.⁶⁴

Speciální výcvik probíhá po vykonání všestranného výcviku a úspěšném složení první zkoušky. Výcvik je kategorizován na hlídkové, pátrací, strážní a psi specializační. (více v kapitole 5. o využití služebních psů). Psi podle zkušebního řádu Policie ČR musí po zařazení do úlohy v určité kategorii jednou ročně být přezkoušeni. Pokud pes v přezkoušení neuspěje, musí znovu absolvovat speciální výcvik. Jedná se převážně o speciální pachové práce.⁶⁵

Služební psi se mohou dále účastnit mnoha zkoušek a závodů zaměřených na služební kynologii. Jedná se například o kynologický svaz TART, kde je možné se služebním psem absolvovat různé druhy a stupně zkoušek, které se skládají z pachové práce, poslušnosti a obran.

Dále je možné absolvovat se služebním psem kynologický atest Ministerstva vnitra se specializací na vyhledávání v sutinách nebo plochách. Po jeho úspěšném absolvování může být psovod nasazován v rámci IZS, popřípadě je zařazen do seznamu pro Mezinárodní záchranné operace.⁶⁶

5.4 Výcviková střediska

⁶³ MAGAZÍN SPORTOVNI-KYNOLOGIE.CZ. Plán výcviku služebního psa. *Sportovni-kynologie.cz*. Výchova a výcvik psa, zajímavosti [online]. 3.11.2010 [cit. 2022-02-10]. Dostupné z WWW: <<https://www.sportovni-kynologie.cz/vycvik-psa/vychova-stenete/plan-vycviku-sluzebniho-psa/>>.

⁶⁴ STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2010. s. 103. ISBN 978-80-7380-238-7.

⁶⁵ Zkušební řád Policie ČR: pro přezkušování služebních psů v Policii ČR. *Cz-pes.cz – stránky plné psů* [online]. 2013 [cit. 2022-02-12]. Dostupné z WWW: <<https://www.cz-pes.cz/zkusebni-rad-policie-cr.php>>.

⁶⁶ Atestování psovodů MV GR HZS. *Jihočeská záchranná brigáda kynologů* [online]. [cit. 2022-02-12]. Dostupné z WWW: <https://www.jihocestizachranari.cz/atestovani-psovodi-mv-gr-hzs_185.html>

Fungují v rámci OSKH a jsou velmi klíčová pro přípravu ke službě. Ve výcvikových střediscích probíhá **všestranný a speciální výcvik**. Všestranným výcvikem se rozumí výcvik zaměřený na poslušnost, obrany a pachové práce. Psi specialisti, kteří projdou speciálním výcvikem, jsou určeni k vyhledávání speciálních pachových stop. Jedná se o veškeré druhy omamných a psychotropních látek, výbušniny, zbraně, akceleranty nebo lidské ostatky. Délka výcviku se pohybuje od čtrnácti dnů po dvacet týdnů.

V obci **Býchory** vzniklo výcvikové středisko po roce 1952 se současným zánikem výcvikového střediska v Pyšelích. Výcvikové středisko Býchory patří mezi nejstarší středisko pro výcvik a psi jsou cvičeni převážně k všestrannému použití, po jehož absolvování se řadí do kategorie hlídkových nebo pátracích psů.

Dobrotice se nachází ve Zlínském kraji a po rekonstrukci v roce 1994 zde vzniklo výcvikové středisko s kapacitou osmdesáti kotců pro služební psy. Mimo všestranného a speciálního výcviku psů, jsou Dobrotice místem i pro odbornou přípravu psovodů. Výcvikové středisko připravuje psy k hlídkové či výjezdové službě v rámci všestranného výcviku, ale také zde probíhá výcvik k vyhledání osob v dopravních prostředcích pro službu cizinecké policie.

Posledním výcvikovým střediskem je středisko **Plzeň-Bílá hora**, jehož počátky sahají k roku 1960. V této době fungovalo středisko pro výcvik psů k ochraně železnic. V současnosti se zde cvičí psi ke specializacím. Výcvikové středisko vlastní sklad pachových konzerv s řadou sterilizátorů a jiných předmětů potřebných ke speciálnímu výcviku psů. Je zde k dispozici osmnáct lůžek se sociálním zařízením pro psovody, kteří se zde vzdělávají a účastní kurzů.⁶⁷

Umístění, výživa a stáří

Umístění služebních psů je zajišťováno v zastřešeném kotci s boudou, kde je pes sám. Kotec je pravidelně desinfikován a deratizován. Pokud je pes přidělen do osobní péče psovoda, je možné ho umístit v domácnosti.⁶⁸

⁶⁷ ŘSP: Odbor služební kynologie a hipologie. *Policie České republiky* [online]. 2021 [cit. 2022-02-02]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>>.

⁶⁸ Čl. 36 Závazný pokyn policejního prezidenta č. 145 ze dne 8. července 2014, kterým se upravuje činnost služební kynologie.

To samé platí i pro výživu psa. Standardě psi v hromadném umístění jsou krmeni primárně suchou stravou (granulemi), ale pokud se jedná o osobní péči, tak si sám psovod určí typ krmiva. Často jsou psi v domácích podmínkách krmeni tzv. přirozenou stravou známou pod názvem BARF. Jedná se o krmnou dávku, která je složena povětšinou z masa (různých druhů), kostí (v celku, nebo pomleté) a zeleniny (sušená, nebo mražená). Barf volí povětšinou psovodi, kteří s tímto typem potravy mají zkušenosti. V opačném případě při nesprávně sestavené krmné dávce, dlouhodobém nedostatku nebo nadbytku vápníku, fosforu nebo důležitých vitamínů, mohou vznikat velmi závažná onemocnění. Pracovní a služební plemena s větší zátěží musí být po celý život kvalitně krmena a udržována v ideální váze.

Vyřazení služebních psů z důvodu stáří je individuální. U některého psa to může být již v sedmi letech, například ze zdravotních důvodů a u jiného déle. Policie ČR se každému psovi po skončení výkonu služby snaží dopřát maximální péči. Ve většině jsou psi dochováni u psovodů doma, popřípadě u rodinných příslušníků.

6 Využití služebních psů u Policie České republiky

„Podle účelu, ke kterému jsou služební psi používáni, dělíme kynologické činnosti na základní a speciální. Mezi základní kynologické činnosti patří práce s hlídkovými, pátracími a strážními psy. Hlídkoví psi se používají zejména k preventivní činnosti na úseku ochrany veřejného pořádku, při prohlídce a průzkumu terénu nebo například při pronásledování a zadržení pachatele. Jedním z mnoha využití pátracích psů je vyhledávání a sledování pachové stopy při různých policejních pátracích akcích po hledaných a pohřešovaných osobách nebo při výjezdech na místa činu. Strážní psi mají svoji úlohu při střežení objektů, eskortách osob a dalších policejních činnostech.

Služební kynologie zná velké množství specializací, z nichž lze kromě dalších uvést specializaci pro vyhledávání drog a psychotropních látek, specializaci pro vyhledávání výbušnin a nástražných výbušných systémů, specializaci pro vyhledávání akcelerantů nebo metodu pachové identifikace.“⁶⁹

Podle článku 11 o kategorii služebních psů v závazném pokynu policejního prezidenta č. 145 ze dne 8. července 2014, kterým se upravuje činnost služební kynologie, jsou služební psi kategorizováni v základních policejně kynologických činnostech jako:

- hlídková činnost (kategorie H)
- výjezdová činnost (kategorie V)
- činnost u zásahové jednotky (kategorie Z)

Základní policejně-kynologické činnosti

Služební pes u Policie je využíván jako společník a díky jeho mimořádnému čichu a schopnostem se využívá pro účely všech bezpečnostních složek. Podle zákona č. 273/2008, o Policii České republiky slouží služební pes jako donucovací prostředek.

„Rozsah vykonávaných policejně-kynologické činnosti psovodů se služebními psy:

- *Vyhledání a označení osoby v objektu, v terénu nebo v dopravním prostředku.*
- *Vyhledání pachové stopy osoby z pachového předmětu.*

⁶⁹ Prevence: Policie České republiky – KŘP Plzeňského kraje – Služební kynologie. *Policie České republiky* [online]. 2021 [cit. 2022-02-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/sprava-zapadoceskeho-kraje-akce-a-projekty-sluzebni-kynologie.aspx>>.

- *Vyhledání a sledování pachové stopy osoby.*
- *Nalezení a označení všech věcí nesoucí lidský pach (kriminalistických stop) v místě nebo v okolí místa události.*
- *Vyhledání vystřelených nábojnic.*
- *Plošné pátrání po pohřešovaných osobách v terénu.*
- *Skryté střežení objektů nebo jiných prostor.*
- *Zajištění bezpečnosti zakročujících policistů nebo zamezení vstupu do určených prostor.*
- *Střežení a doprovod osob zajištěných, zadržенých a zatčených – eskorty.*
- *Pomoc při obnově veřejného pořádku.*
- *Bezpečnostní opatření pod jednotným velením.*
- *Preventivní činnost (např. kontrola rekreační oblasti, parkovišť, tábořišť).⁷⁰*

6.1 Hlídkový pes a jeho využití kynologickými týmy

Hlídková služba psa je řazena mezi základní kynologické činnosti a je jednou z nejběžnějších. Psi s touto specializací doprovází pěší hlídky, policisty zajišťující demonstrace, hromadné akce a ty, kteří se zabývají ochranou.

Úkolem hlídkového psa je reagovat na agresi a přítomnost vetřelců v daném prostoru. V krajních případech je možnost policejního psa na příkaz vyslat k pronásledování pachatele a zneškodnit jej.⁷¹

6.2 Pátrání po pohřešovaných osobách

Cílem pátrání kynologických týmů je prozkoumat a prohledat terén, který je určen velitelem zásahu. Dále je cílem najít pohřešovanou osobu nebo její pozůstatky. Předat veliteli kompletní informace o prohledaném terénu a spolehlivě určit, že se pohřešovaná osoba (nebo její pozůstatky) v místě prohledání nevyskytují.

Příčiny vyhledávání osob

⁷⁰ Články: Oddělení služební kynologie. *Policie České republiky* [online]. 2021 [cit. 2022-02-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/o-nas-clanky-oddeleni-sluzebni-kynologie.aspx>>.

⁷¹ Jaké jsou rasy policejních psů? Jak jsou cvičeni a jak pracují? *Fera24.cz* [online]. [cit. 2022-02-15]. Dostupné z WWW: <<https://fera24.cz/jake-jsou-rasy-policejnich-psu-jak-jsou-cviceni-a-jak-pracuji.html>>.

Mezi možné a zároveň velmi časté příčiny pohřešování osob se na prvním místě nachází útoky dětí z domova na základě neshod v rodině, špatného prospěchu ve škole, nebo dokonce na základě psychických problémů. Dále velmi častou příčinou jsou útoky duševně nemocných osob, útoky na základě spáchání sebevraždy – nebo její demonstrace, ztráty v nepřehledném terénu, znemožnění samostatného návratu, kvůli náhlému zhoršení zdravotního stavu, vážného úrazu nebo vlivem nepříznivých klimatických podmínek.⁷²

Kynologické pátrací týmy (KPT)

„Pes na rozdíl od vizuálního pátrání člověkem má schopnost zachytit a dohledat pach osoby na velkou vzdálenost, která není při běžném projití terénem viditelná. Pes je také nepostradatelným pomocníkem při vyhledávání zavalených osob (sutí, troskami, sněhem apod.) Použití speciálně vycvičených psů velmi zkracuje dobu nalezení utonulých osob při prohledávání rozsáhlých vodních ploch. Schopnost psů navěštit pach osoby na velkou vzdálenost, lze využít i u stacionárních hlídek, kde pes upozorní psovoda na přibližující se osobu. Psy na rozdíl od lidí v jejich práci neomezuje ani snížená viditelnost. Lze je proto použít k pátrání i za tmy nebo mlhy, kdy je použití ostatních prostředků velmi omezeno. Velkou výhodou je také skutečnost, že pes může nalézt i pachové předměty patřící pohřešované osobě, a tím podstatně usměrnit další postup. Pátrání s pomocí psů je efektivnější než pátrání rojnicemi, protože pes dokáže navěštit osobu na vzdálenost až několika desítek metrů. Další výhodou je, že při propátrávání zemědělských porostů rojnicí osob, by došlo ke způsobení větších škod než při použití psa.“⁷³

Plošné vyhledávání osob

Pátrání po pohřešovaných osobách má v kompetenci Policie České republiky avšak v dnešní době je hojně využíváno i dobrovolníků, kteří mohou být zváni na žádost velitele zásahu PČR, nebo na žádost rodiny pohřešované osoby, kdy velitelem zásahu je dobrovolník. Na plošné pátrání je využito i více než 20 kynologických pátracích týmů z důvodu rozsáhlého území.

Základní princip vyhledávání osob je na navěšření pachu člověka se psem na velkou vzdálenost a jeho následné vyhledávání. Při pátrání se psi pohybují nejčastěji v přírodních plochách, u nás je to nejčastěji les, pole, křoviny, opuštěné budovy.

⁷² MAKEŠ, V. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009. s. 2-5. ISBN 978-80-7385-065-4.

⁷³ MAKEŠ, V. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009. s. 13. ISBN 978-80-7385-065-4.

Velkoplošné plochy se třídí na sektory, kdy jeden sektor vychází na jeden pátrací tým s délkou okolo 10 až 30 hektarů. Psovod na základě znalostí, počasí, lokace a povětrnostních podmínek určí nejlepší průchod sektorem jak pro něj, tak pro služebního psa. Pátrání v plochách probíhá celoročně, a tím klade vysoké nároky jak na psovoda, tak na psa. Pes i psovod musí být v perfektní kondici z důvodu mimořádných pátrání, které mohou trvat i několik hodin, nebo dnů.⁷⁴

Vyhledávání pachových předmětů

Pachový předmět má v pátrání velmi důležitou úlohu a je zcela zásadní. Jedná se o odložený nebo ztracený předmět pohřešované osoby. Ve většině případů nalezení pachového předmětu urychlí pátrání. Nalezení pachového předmětu služebním psem slouží k dohledání osob – v ideálním případě pes dojde od pachového předmětu až k pohřešované osobě. Pokud se nepodaří nalézt pachové stopy, slouží tyto předměty jako přehled o pohybu pohřešované osoby a podílí se na dalších postupech v pátrání.

Vyhledávání mrtvé osoby

Pátrací akce zakončené nalezením mrtvé osoby stále přibývají a je nutnost služebního psa řádně připravit. Pes musí být schopen vycítit a reagovat na pach mrtvého lidského těla a vyhledat jej. V případě nenalezení těla služebním psem, je nutnost prohledat terén i jinými pátracími prostředky.

Záchranné stopování

Jedná se o jednu ze specializací psa k vyhledávání pohřešovaných osob v terénu. Pes je využit ke stopování v místě pachové stopy, kde se daná osoba prokazatelně pohybovala. K úspěšnému vyhledání je potřeba vzorek pachové stopy – velmi často se jedná o kus nevypraného oděvu, látky apod. Pes na základě svého mimořádně vyvinutého čichu je schopen ztotožnit pach předmětu s pachem stopy a vyhledat osobu.

Psovodi se nevěnují pouze této specializace, ale často jí kombinují například se záchranným výcvikem.⁷⁵

⁷⁴ JANČAŘÍKOVÁ, K. *Záchranná kynologie: teorie, data, zkušenosti*. Praha: Plot, 2019. s. 97-99. ISBN 978-80-7428-354-3.

⁷⁵ MAKEŠ, V. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009. s. 16-19. ISBN 978-80-7385-065-4.

Mantrailing

Pojem mantrailing se využívá již několik let ve Spojených státech Amerických a jde o stopování osoby za pomoci psa. Stopování je na základě individuální pachu osoby, která je často přirovnávána k otisku prstu. Stopa se skládá primárně z odumřelých kožních buněk. Podle studií, není zcela jasně objasněno, které složky pachu se stávají pro psa senzitivními.⁷⁶

Princip metody

„...Individuální pach každé osoby vzniká bakteriálním rozkladem organické hmoty, která z každého živého organismu odpadáva. Tyto organické částice se vlivem vnějších podmínek, převážně působením větru, teploty a vlhkosti, šíří v prostředí a většinou jejich výskyt není shodný se skutečnou trasou, kudy se hledaná osoba pohybovala. Plyny, které bakterie vylučují při rozkladu konkrétní organické hmoty, jsou pro psa identifikovatelné a dobře cvičený mantrailer je schopen sledovat nejčerstvější a nejintenzivnější konkrétní pach dané hledané osoby.“⁷⁷

Pátrání na vodních plochách

Velmi dobře vycvičený služební pes, je schopen propátrat rozsáhlé vodní plochy rychleji než potápěč. Efektivita psa stoupá s kalnější vodou. Úkolem psa je označit místo na vodní ploše s největší koncentrací pachu pro potápěče, kteří následně provádějí detailnější prohledání. Pátrání na vodních plochách je primárně určeno pro psy na plošné vyhledávání se specializací na utonulé lidi na vodních plochách.⁷⁸

Lavinové práce

Lavinové práce jsou specializací pro psy Horské služby ČR. Psy se u Horské služby začali využívat hlavně z důvodu lavinového nebezpečí a následného vyhledávání osob. První psi byli využiti v roce 1956 v Nízkých Tatrách, odkud postupem času kynologové získali cenné informace, a po roce 1968 byli pořízeni první psi do oblastí

⁷⁶ KLOSKOWSKI, O. Mantrailing: dobrá činnost nejen pro záchranářské psy. *Bellfor* [online]. 14.1.2022 [cit. 2022-02-18]. Dostupné z WWW: <<https://cz.bellfor.info/mantrailing>>.

⁷⁷ REDITEL@SIVILIANIA.CZ. Mantrailing – využije ho stávající systém pátrání po osobách? *Rescue report* [online]. 29.2.2016 [cit. 2022-01-18]. Dostupné z WWW: <<https://rescuemedia.cz/mantrailing-vyuzije-ho-stavajici-system-patrani-po-osobac>>.

⁷⁸ MAKEŠ, V. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009. s. 19. ISBN 978-80-7385-065-4.

s výskytem lavin v ČR. V současné době, se používají psi více na pátrání po pohřešovaných osobách v horských oblastech, než na lavinové nebezpečí.⁷⁹

Úkolem lavinového psa je vyhledat osobu (živou i mrtvou) nebo předmět v lavinách nebo ve sněhu.⁸⁰

6.3 Speciální policejně-kynologické činnosti

V každém krajském ředitelství je skupina speciálních činností, která disponuje psy, kteří mají specializaci na vyhledávání výbušnin, nástražných výbušných systémů, vyhledávání omamných a psychotropních látek, vyhledávání střelných zbraní a jejich komponentů. Krajské ředitelství má jen tu specializaci, kterou dokáže dostatečně využít, proto není možné, aby zde byly všechny specializace na jednom místě.

Výcvik speciálních psů je založen na vtiskávání pachu pomocí opakovaného výcviku a následného odměňování, chválení. U psa je velmi důležitá pozitivní motivace. Specializační výcvik je velmi náročný a pes proto musí být v perfektní kondici, aby byl schopen vyhledávat v každém terénu a za jakýchkoliv podmínek. Je důležité zmínit i některé specializace, kdy výcvik psa probíhá v sutinách nebo ve výškách a pes musí být schopný zvládnout i slaňování z vrtulníku spolu se svým psovodem.

„Základní výcvik služebních psů určených k vyhledávání zbraní, výbušnin nebo drog trvá tři měsíce. Ty musí stačit k tomu, aby psi rekrut získal prvotní vyhledávací návyky a aby si zapamatoval pach látky, na jejíž vyhledávání se bude specializovat. Pak následuje kondiční výcvik, při kterém se zvíře už jen zlepšuje – zpřesňuje vyhledávání a prodlužuje schopnost vyhledávání vzorků, které jsou ukryty na komplikovanějších místech.“⁸¹

Vyhledávání výbušnin a nástražných výbušných systémů

Vzrůstající kriminalita po celém světě má za následek mnohočetné teroristické útoky všech druhů. Tím vzrostlo i využití psa a jeho mimořádných čichových receptorů,

⁷⁹ Úvod. *Horská služba*. Online učebnice horské služby ČR [online]. 2016 [cit. 2022-01-20]. Dostupné z WWW: <<https://ucebnice.horskaslužba.cz/cz/odborna-cast/kynologie/uvod>>.

⁸⁰ JANČAŘÍKOVÁ, K. *Záchranářská kynologie: teorie, data, zkušenosti*. Praha: Plot, 2019. s. 103. ISBN 978-80-7428-354-3.

⁸¹ DVOŘÁKOVÁ, M. *Výcvik služebních psů* [online]. 2010 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z WWW: <<https://mise.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/vycvik-sluzebnich-psu-37847/>>.

kteřé jsou perfektními a nenahraditelnými pomocníky při vyhledávání výbušnin a nástražných výbušných systémů.

Tito psi musí být schopni vyhledávat a orientovat se mezi velkým množstvím výbušnin, které mohou být v jakémkoliv terénu a místech. Nejčastěji se setkávají s vyhledáváním v letadle, autě (v zavazadlovém prostoru), ale i ve volném prostranství – lesy, louky apod. Tato specializace je právem ze všech nejnáročnější převážně psychicky, z důvodu neustálého riskování života psovoda ale i psa. Je nutné, aby pes s touto specializací měl klidnou povahu, byl neustále soustředěný a při nálezů výbušniny značil pasivně.

„Výbušniny jsou nebezpečné, takže je tam takzvaně pasivní značení. Pes oznámí nález pouze štěkáním nebo zalehnutím, ale v žádném případě se ho nesmí dotýkat nebo do něj drbat. U drog je to jiné, tam může i škrábat,“ vysvětluje Michael Baloun.⁸²

Již výběr štěněte je velmi důležitý. Psovodi vybírají nejčastěji mezi Německým ovčákem nebo Belgickým ovčákem (Malinois) a nejčastějším pohlavím je fena, z důvodu větší soustředěnosti a rozvážnosti.⁸³

Rozhovor pro web Aktuálně.cz s instruktorem psovodů Jaroslavem Vlkem

„Psovod může psa začít cvičit v hledání výbušnin už ve věku několika měsíců. Nejjednodušší metodou je takzvané vtiskávání z ruky, které s fenou Mášou předvádí jeden z členů ochranného sboru. Psovod drží v ruce nádobu s výbušninou a ve chvíli, kdy si k ní Máša přičichne, dostává okamžitě pamlsěk. “Pes si tím ukládá do hlavy, že za ten pach bude něco dobrého,“ říká Vlk.⁸⁴

Rozhovor pro Českobudějovický Deník – mjm. Michael Baloun (Vedoucí oddělení služební kynologie pro Jihočeský kraj).

„O plnohodnotném výcviku se dá hovořit tak ve třech letech. Spektrum látek je široké a každý psovod má svůj styl, takže na to není žádný mustr. Naším cílem je, aby pes

⁸² KROUPA, P. Nejlepší psy na vyhledání drog i výbušnin mají policisté z jihu. *Českobudějovický deník.cz* [online]. 3.10.2013 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z WWW: <<https://ceskobudejovicky.denik.cz/z-regionu/nejlepsi-psy-na-vyhledani-drog-i-vybusnin-maji-policiste-z-jihu-20131003.html>>.

⁸³ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. s. 107. ISBN 80-7179-878-9.

⁸⁴ KLÉZL, T., PLÍHAL, J. Neříkáme pyropes, ale bombočuch. Hledače výbušnin nesmí zmást ani továrna na granule. *Aktuálně.cz* [online]. 28.1.2019 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z WWW: <<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/pyropes-bombocuch-vycvik-bychory-psovodi-policie/r~b8a9ea62200e11e9b73eac1f6b220ee8/>>.

vyhledal požadovanou věc kdykoliv a kdekoliv," popisuje praporčík Majer a doplňuje, že specializovaní psovodi jsou servisní složkou policie a jejich služby si nejčastěji žádají třeba kriminalisté, celníci, celostátní útvary nebo vězeňská služba.⁸⁵

Vyhledávání omamných a psychotropních látek

Specialisty na vyhledávání omamných a psychotropních látek v tuto chvíli disponuje každé krajské ředitelství Policie ČR. Psi mají za úkol vyhledat omamné a psychotropní látky za pomoci pachu, kdy jsou cvičeni na vyhledávání své oblíbené hračky. Značení bývá převážně aktivní (pes štěká, hrabe), nelze vyloučit i pasivní označení drogy. Ať jde o drogy chemické či přírodní, pro psa jsou velmi aromatické, a překrytí pachu jiným pachem je skoro nemožné, protože psi čenich je schopný rozložit každý pach na jednotlivé molekuly.

Psi na vyhledávání omamných a psychotropních látek musí umět vyhledávat ve stísněných prostorech ale i ve výškách. Tito psí specialisté jsou využíváni Policií ČR, Armádou ČR, Vězeňskou službou a Celní správou.

Vyhledávání střelných zbraní a jejich komponentů

Psi s touto specializací jsou cvičeni na základě vtiskávání pachu spáleného střeleného pachu a mají za úkol vyhledat samotné zbraně, nebo její komponenty, mezi které řadíme například hlaveň, zásobník, prázdnou nábojnici apod. Využití mají u Policie ČR v preventivních nebo v domovních prohlídkách a na místě výstřelu (psi vyhledávají prázdné nábojnice). Dále mohou být využiti Armádou ČR k vyhledávání ukrytých zbraní.⁸⁶

Vyhledávání akceleračních hoření

„...úkolem psa není nalézt kriminalistické ohnisko požáru, ani suplovat práci vyšetřovatelů nebo znalců. Pes slouží jako tzv. biologický indikátor a jeho úkolem je pouze označit místa výskytu zbytků hořlavých organických látek.“⁸⁷

⁸⁵ KROUPA, P. Nejlepší psy na vyhledání drog i výbušnin mají policisté z jihu. *Českobudějovický deník.cz* [online]. 3.10.2013 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z WWW: <<https://ceskobudejovicky.denik.cz/z-regionu/nejlepsi-psy-na-vyhledani-drog-i-vybusnin-maji-policiste-z-jihu-20131003.html>>.

⁸⁶ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. s. 107. ISBN 80-7179-878-9.

⁸⁷ Článek: Pes jako dobrý pomocník pro odhalování příčin požáru. *Policie České republiky* [online]. 2003 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/pes-jako-dobry-pomocnik-pro-odhalovani-pricin-pozaru.aspx>>.

Nejčastějšími akceleranty je běžně dostupný benzín, nafta a různé druhy ředidel, kdy jejich koupě není nijak podezřelá. Pes musí být schopen označit i malé množství. Po odebrání vzorku se z laboratoře potvrdí či vyvrátí přítomnost akceleraantu. Dále je pes schopen označit osobu, která s tím přišla do kontaktu.

Psi u Policie ČR mají ve vyhledávání akceleraantů velmi dobrou úspěšnost ale nutno zmínit, že se psi musí ve vyhledávání střídát, z důvodu rizika tzv. poleptání sliznice čenichu, které hrozí při dlouhodobém čichání různých druhů ředidel.

Metoda pachové identifikace (MPI)

Metoda pachové identifikace vychází z kriminalistického vědního oboru Odorologie, který se zabývá identifikací osob nebo věcí, na základě jejich pachu. Metodu pachové identifikace využívá pouze Policie ČR spolu s proškolenými kynology a jejich služebními psi, kteří projdou speciálním výcvikem.

Metoda je založena na komparaci pachů. Jedná se o pach odebraný na místě činu a pach konkrétní osoby. Samotný vznik pachové stopy spočívá v ulpění malých částí kůže spolu s potem a jiných pachových stop, které se přenesou například dotykem dané osoby na předmět. Pachové stopy jsou velmi proměnlivé, a proto zajišťování stop je náročné z důvodu neviditelnosti a krátké časové existence. Dále může být stopou například zbraň, nebo kus oděvu, který je bezprostředně zajištěn a vložen do nádob k tomu určených, nebo uzavíratelných sáčků. V situaci, kdy neexistuje viditelná (věcná) stopa, je vhodné použít pachové konzervy.⁸⁸

Zajišťování pachových stop za pomoci pachové konzervy

Zajištění pachových stop bylo dříve velmi oblíbené za pomoci injekčních stříkaček, kdy proběhlo nasátí vzduchu v místě předpokládané existence stopy. S vývojem této techniky přišla možnost vhodnějšího způsobu, který je založen na absorpci pachu. Absorpční materiál (sterilní bavlněná tkanina) se přiloží na místo pachové stopy spolu s hliníkovou folií, kde proběhne absorpce pachové stopy do tkaniny a následně je vložena do nádoby (konzervy).

Práce služebního psa s metodou pachové identifikace spočívá v hodnocení a označování stejných pachových stop se srovnávacími materiály. Pes čichá k pachovým

⁸⁸ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. s. 107. ISBN 80-7179-878-9.

konzervám a při shodě označí shodu (štěkáním, zalehnutím). Poté se tento pokus opakuje se změnou pořadí konzerv, a pokud pes správně označí, jedná se o kladné a úspěšné pachové porovnání.⁸⁹

Detailní způsob provedení metody pachové identifikace je upraven interním policejním předpisem.

⁸⁹ Identifikace podle pachu – metoda pachových konzerv. *Krimi-spik.sweb.cz* [online]. [cit. 2022-02-28]. Dostupné z WWW: <http://krimi-spik.sweb.cz/02_exper/expertiz/02y_pach/02y_pach.htm>.

7 Praktická část

7.1 Cíl a metodika výzkumu

Hlavním cílem bakalářské práce je zkoumat práci služebních kynologů (psodů) a služebních psů u Policie ČR. Vedlejším cílem je zpracovat charakteristiku vývoje, přípravy a výcviku služebních psů v podmínkách u Policie ČR. Zkoumat metody výchovy, výcviku a využití, které psodů uplatňují a zjištěné informace porovnat s literaturou. Autorka se v rámci rozhovorů zaměřila primárně na výběr pohlaví služebních psů, metody výcviku, které psodů aplikují, kvalitu chovu a také na četnost použití služebních psů. Otázky byly formulovány i na celkové zdraví služebních psů, včetně častých ortopedických vad a stravy.

Praktická část je realizována metodou kvalitativního výzkumu za pomoci pěti polostrukturovaných rozhovorů, které byly nahrávány na diktafon. Souhrn otázek autorka práce vytvořila na základě zjištěných informací z odborné literatury použité v teoretické části práce.

Kvalitativní výzkum

Pro praktickou část byla zvolena metoda kvalitativního výzkumu z důvodu odbornosti tématu práce a vybraných respondentů. Kvalitativní výzkum byl autorkou zvolen i pro možnost zkoumání jednotlivých kynologických specializací do hloubky a zkoumat jednotlivé přístupy psodů. „*Kvalitativní přístup je proces zkoumání jevů a problémů v autentickém prostředí s cílem získat komplexní obraz těchto jevů založený na hlubokých datech a specifickém vztahu mezi badatelem a účastníkem výzkumu...*“⁹⁰

Polostrukturovaný rozhovor

Metoda kvalitativního výzkumu bývá nejčastěji zastoupena rozhovorem, který může být volný, polostrukturovaný nebo strukturovaný. U polostrukturovaného rozhovoru který autorka vybrala pro výzkum, jsou předem připravené otázky, u kterých se nemusí striktně dodržovat pořadí a je možné případně pokládat otázky doplňující. V rámci výzkumu byla pro autorku vhodná volba polostrukturovaného rozhovoru

⁹⁰ ŠVARÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. s. 17. ISBN 978-80-7367-313-0.

z důvodu různých policejně-kynologických činností které psovodi vykonávají a tím i možnosti pokládání doplňujících otázek.

Výběr respondentů

Autorka práce vybrala respondenty, kteří aktuálně působí u odboru služební kynologie a mají přiděleného minimálně jednoho služební psa pro výkon služby. Výběr proběhl i na základě kynologických činností, které psovodi vykonávají. Rozhovory se uskutečnily s dvěma psovody ze základních kynologických činností a zbylé tři rozhovory se psovody ze speciálních kynologických činností včetně metody pachové identifikace. První respondent aktuálně vykonává hlídkovou a výjezdovou činnost a druhý respondent pouze činnost hlídkovou. Třetí respondent, se kterým autorka realizovala polostrukturovaný rozhovor, vykonává speciální kynologickou činnost – vyhledávání omamných a psychotropních látek. Respondent číslo čtyři vykonává specializaci také na omamné a psychotropní látky ale i na vyhledávání výbušnin a nástražných výbušných systémů. Poslední respondent číslo pět je specializován na metodu pachové identifikace.

Výzkum byl prováděn od 2. března 2022 do 15. března 2022 podle časových možností respondentů, kteří chtěli být v této práci anonymní. Rozhovory probíhaly v Plzeňském a Jihočeském kraji.

Otázky pro psovody

Okruhy otázek, které byly použity v rámci polostrukturovaných rozhovorů. Otázky byly během rozhovoru formulovány podle respondentů a jejich kynologických činností, které vykonávají.

1. Jakou vykonáváte kynologickou činnost (základní – speciální) a jak dlouho působíte u odboru služební kynologie?
2. Popište mi vašeho služebního psa.
3. Podle čeho jste si zvolil/a toto plemeno a přijde Vám, že je chov služebních psů u PČR na dobré úrovni?
4. Myslíte si, že se postupem času zvyšuje kvalita služebních psů nebo naopak upadá?
5. Popište mi Vaše metody výcviku a stručný průběh výcviku od 8 týdnů po 1 rok.
6. Je vhodnější fena nebo pes pro výkon základních kynologických činností?
7. Co vše musí umět váš pes pro výkon služby?

8. Jak často jste se svým psem nasazováni a jak vypadá Váš pracovní den?
9. Čím jsou krmeni služební psi? Krmí se například i syrovou stravou (BARF), nebo je to méně časté?
10. Na jaké úrovni je podle Vás zdraví služebních psů? Patří dysplazie loketního a kyčelního kloubu stále mezi nejčastější nemoci služebních psů?

7.2 Rozhovory

Respondent č.1 – ZKČ1⁹¹

1. Jak dlouho vykonáváte základní kynologickou činnost a jak dlouho působíte u odboru služební kynologie?

„U odboru jsem už pátým rokem a vykonávám hlídkovou a výjezdovou činnost.“

2. Popište mi prosím vašeho služebního psa.

„V tuto chvíli mám osmi letého německého ovčáka jménem Teves, se kterým denně pracuji.“

3. Jaké máte s Tevsem úspěchy?

„Teves za pět let již vyhledal několik osob nebo předmětů pocházejících z trestné činnosti. Dále vyhledal také mnoho pachových stop, je stále v plné síle.“

4. Podle čeho jste si zvolil toto plemeno a přijde Vám, že je chov služebních psů u PČR na dobré úrovni?

„Teves mi byl bohužel přidělen až v jeho skoro třech letech ale s německým ovčákem jsem spokojený, je to velmi dobré plemeno pro služební kynologii. Kvalita chovu si myslím je dobrá ale samozřejmě furt je co zlepšovat.“

5. Myslíte si, že se postupem času zvyšuje kvalita služebních psů, nebo naopak upadá?

„Za mě horší určitě není ale lepší také ne. Řekl bych, že je pořád tak nějak stejná. Rozhodně to jsou ale neuvěřitelní psi s tím, co dokážou.“

⁹¹ Základní kynologické činnosti

6. Popište mi Vaše metody výcviku a stručný průběh výcviku od 8 týdnů po 1 rok.

„Jak jsem už říkal, tak Teves mi byl přidělen skoro ve třech letech, takže jsem ho necvičil ale v běžném tréninku, který s ním dělám, využívám hlavně chuťově dráždivou metodu. Ta je podle mě i u většiny kolegů nejrozšířenější, protože psy se na žrádlo učí nejlíp.“

7. Je vhodnější fena nebo pes pro výkon základních kynologických činností?

„Těžko říct ale já jsem osobně se psem spokojený. Je ale pravda, že psi jsou oproti fenám víc draví a ty fenky bývají většinou klidnější. Taky hodně záleží na individuálních pachových vlastnostech.“

8. Co vše musí umět Váš pes pro výkon služby?

„Musí umět vyhledat pachovou stopu pachatele, musí umět vyhledat předměty a stopy které souvisí se spáchanou trestnou činností. Dále musí umět vyhledat ukryté osoby v objektu nebo terénu a nábojnice. Samozřejmě musí zvládat základní poslušnost, obrany a musí umět zadržet osoby.“

9. Jak často jste se svým psem nasazování a jak vypadá Váš pracovní den?

„Většinou je každý den jiný ale jsme nasazování s Tevsem každý den hlavně při zajišťování veřejného pořádku nebo při výjezdové činnosti kdy převážně kontrolujeme napadené objekty nebo ohledáváme místa činu.“

10. Čím jsou krmeni služební psi? Krmí se například i syrovou stravou (BARF), nebo je to méně časté?

„Krmení služebních psů je vždycky na uvážení psovoda, který za psa zodpovídá včetně jeho kondice. Já osobně ale krmím granulami a sem tam mu je zpestřím vejcem, masem, tvarohem a v zimě lososovým olejem.“

11. Na jaké úrovni je podle Vás zdraví služebních psů? Patří dysplazie loketního a kyčelního kloubu stále mezi nejčastější nemoci služebních psů?

„Já si myslím že na dobré. Psi než jdou do služby tak podstupují lékařskou prohlídku, kdy se jim bere krev a rentgenují se právě kyčle a lokty. Nemělo by se teda stát, že by ve službě pes s tímto onemocněním.“

12. Snažíte se dysplazii předcházet například kloubní výživou?

„Ano. Většina kolegů včetně mě psům dává v pokročilém věku kloubní výživu. Záleží ale zase na psovodech a jejich přístupu.“

Respondent č.2 – ZKČ2

1. Jakou vykonáváte kynologickou činnost (základní – speciální) a jak dlouho působíte u odboru služební kynologie?

„V rámci základní kynologické činnosti vykonávám hlídkovou činnost a u odboru služební kynologie jsem od roku 2017.“

2. Popište mi vašeho služebního psa a jeho služební úspěchy.

„Můj služební pes se jmenuje Olar a je to německý ovčák s průkazem původu. Je mu 6 let a za dobu služby se mu již podařilo zadržet 2 pachatele. Dále patří mezi jeho úspěchy i nalezení odhozených předmětů pachatelů nebo nalezení pachových stop.“

3. Podle čeho jste si zvolil/a toto plemeno a přijde Vám, že je chov služebních psů u PČR na dobré úrovni?

„Olar mi byl přidělen, takže jsem si plemeno nevybíral ale jsem s německým ovčákem spokojený. Osobně si myslím že chov na dobré úrovni není a to zejména z počtu štěňat, které dává chovná stanice k dispozici Policii.“

4. Podle Vás je tedy málo štěňat v chovných stanicích?

„Ano, to především. Štěňat, a hlavně těch kvalitních, má chovná stanice žalostně málo a za mě není ani moc dobrý výběr ve štěňatech. Doufám, že se to časem zase ustálí.“

5. Myslíte si, že se postupem času zvyšuje kvalita služebních psů nebo naopak upadá?

„Dospělí služební psi, kteří teď jsou ve službě, jsou za mě kvalitní ale jak jsem zmiňoval v minulé otázce, problém je v tuto chvíli ve štěňatech a chovných stanicích. Jinak si spíš myslím, že upadá hlavně kvalitní výcvik důvodem nedostatků psovodů. Lidé se už moc nezajímají o práci psovodů a to je velký problém.“

6. Popište mi Vaše metody výcviku a stručný průběh výcviku od 8 týdnů po 1 rok.

„U takhle mladého zvířete je hlavně důležité nachodit prostředí, protože potřebujeme sebevědomé psy, které jen tak něco nerozhodí. Za mě je dále hodně důležité

rozvíjet kořistnický pud, který je zapotřebí hlavně v pokročilém výcviku. Co se týče metod tak volím chuťově dráždivou, kdy vodím štěně za pamlskem a upevňuji tím různé polohy.“

7. Je vhodnější fena nebo pes pro výkon základních kynologických činností?

„U ZKČ je dle mého názoru vhodnější pes.“

8. Z jakého důvodu?

„Líbí se mi u psů větší dravost na obranách a je si většinou jistější ale nemusí to být pravidlem.“

9. Co vše musí umět váš pes pro výkon služby?

„Hlavně musí zvládat základní poslušnost, překonávat různé druhy překážek, umět obrany nebo vyhledat a držet pachovou stopu delší než 1 kilometr a starší než 60 minut. Ještě musí umět vyhledávat různé předměty, ale jak říkám, ta poslušnost, na té se staví celý výcvik.“

10. Jak často jste se svým psem nasazováni a jak vypadá Váš pracovní den?

„Poměrně často. Jsem stále s Olarem na příjmu a kdykoliv nás operační důstojník zavolá, tak musíme vyjet. Jinak pokud nejsme v terénu tak pracovní den spočívá primárně ve výcviku.“

11. Čím jsou krmeni služební psi? Krmí se například i syrovou stravou (BARF), nebo je to méně časté?

„Vím, že pár kolegů maso přidává ke granulím, nebo krmí jenom masem ale řekl bych, z důvodu menší časové náročnosti, volí spíše granule a to je i můj případ. Asi bych řekl že barf není tak častý.“

12. Na jaké úrovni je podle Vás zdraví služebních psů? Patří dysplazie loketního a kyčelního kloubu stále mezi nejčastější nemoci služebních psů?

„Zdraví si myslím že je docela na dobré úrovni, ale je pravda, že dysplazie je stále jedno z nejčastějších onemocnění služebních psů spolu se srůsty na páteři. Starším služebním psům se velmi často podávají z důvodu častých ortopedických onemocnění různé druhy kloubní výživy.“

Respondent č.3 – SKČ1⁹²

1. Jak dlouho působíte u odboru služební kynologie?

„U samotného odboru jako psovod působím od roku 2003, takže už devatenáct let a v roce 2013 jsem psovod specialista na vyhledávání omamných a psychotropních látek.“

2. Popište mi vašeho služebního psa a je pro tuto specializaci vhodnější fena nebo pes?

„V současné chvíli mám přidělenou fenu německého ovčáka, které je 8 let. Má za sebou mnoho úspěchů ve vyhledávání omamných a psychotropních látek v domovních prohlídkách, nebo ve vyhledávání v autech.“

Pohlaví není až tak důležité. Záleží hlavně na povahových vlastnostech konkrétního jedince a také s čím se jednotlivým psovodům pracuje lépe. Já osobně mám pro specializace radši feny.“

3. Podle čeho jste si zvolil/a toto plemeno a přijde Vám, že je chov služebních psů u PČR na dobré úrovni?

„Fena německého ovčáka mi byla přidělena, takže jsem si nemohl vybrat ale německý ovčák je dobré a univerzální plemeno pro službu. Teď si ale jako nástupce připravuji psa plemene anglický špringlšpaněl, protože jsem chtěl po letech vyzkoušet něco jiného. Je to lovecké plemeno a ty mají po pachové stránce lepší čich než němečtí ovčáci.“

Chov nemohu teď za sebe objektivně posoudit ale je pravda, že mnoho kolegů si připravují psy z civilních chovů a následně se řeší jejich výkup, takže bych řekl, že v tuto chvíli je spíše na průměrné úrovni.“

4. Popište mi Vaše metody výcviku a stručný průběh výcviku od štěněte po dospělého psa.

⁹² Speciální kynologická činnost

„Průběh začíná určitě dobrou socializací. Poté začínám rozvíjet u štěněte zájem o sporty, probíhá nácvik značení, hledání v prostředí a samotné vtiskávání látek.

Při výcviku se nedržím žádné konkrétní metody ale z každé si беру to, co je nejvhodnější pro výcvik jednotlivých psů.“

5. Jakým způsobem provádíte výcvik na vyhledávání omamných a psychotropních látek? Je pravda, že se psi učí vyhledávat na základě oblíbených hraček?

„Ano. Při nácviku značení a hledání používám hračku kong. Vtiskávání pachu látek učím pomocí „sniffru“, což je taková krabička s proděravěným víčkem. Do sniffru vložím látku, formou hry vzbudím u psa zájem a při každém čuchnutí ke sniffru dostane pes pamlssek.“

6. Co vše musí umět váš pes pro výkon služby?

„Musí umět cviky ovladatelnosti, vyhledávat látky na oděvních svrščích, zavazadlech, dopravních prostředcích, na veřejném prostranství a v různých objektech.“

7. Na jakých místech nejčastěji vyhledáváte omamné a psychotropní látky?

„Nejčastěji vyhledáváme omamné a psychotropní látky v domovních prohlídkách nebo během kontroly vozidel.“

8. Jaké látky patří mezi nejčastěji nalezené?

„Nejčastěji je to marihuana a pervitin. Jsou to látky, které odpovídají rozšířenosti v populaci.“

9. Jak vypadá Vaše pracovní náplň a jak často jste se svým psem nasazování?

„Moje práce je stavěná na prevenci kriminality, výcviku přidělených služebních psů a bezpečnostních opatření.

Nasazování jsme prakticky každou službu ale je potřeba říct, že se ta četnost hodně střídá.“

10. Čím jsou krmeni služební psi? Krmí se například i syrovou stravou (BARF), nebo je to méně časté?

„Ano, já osobně barfem krmím. Jídelníček mého psa se tedy skládá z masa, kostí, přílohy jako je rýže, vložky nebo těstoviny a zeleniny. Samozřejmě pro vyvážení krmné dávky přidávám pravidelně různé druhy vitamínových doplňků.“

11. Na jaké úrovni je podle Vás zdraví služebních psů? Patří dysplazie loketního a kyčelního kloubu stále mezi nejčastější nemoci služebních psů? Podáváte například kloubní výživu?

„Záleží na plemeni ale ano, dysplazie je stále nejrozšířenějším onemocněním u služebních psů. Než je pes zařazen do výkonu služby, musí projít lékařskou prohlídkou včetně rentgenů kyčlí a loktů. Hodně psů právě kvůli dysplazii neprojde ale jak říkám, každé plemeno má něco.“

Kloubní výživu podávám preventivně od štěněte.“

Respondent č.4 – SKČ2

1. Jak dlouho působíte u odboru služební kynologie?

„Letos to bude 15 let co jsem nastoupil jako psovod.“

2. Popište mi vašeho služebního psa a je pro tuto specializaci vhodnější fena nebo pes?

„Služební psy mám momentálně dva. První je fena německého ovčáka Bára které jsou 4 roky a má platná atest na specializace omamných a psychotropních látek. Druhý je Mates také německý ovčák, kterému bude 10 let a má platný atest na vyhledávání výbušnin a nástražných výbušných systémů. Mates mi byl přidělen když mu bylo 7 let. Je to ale velmi úspěšný pes se kterým jsem se účastnil na mistrovství české republiky služebních psů.“

Fena nebo pes, to těžko říct. Vyházíme hlavně z individuálních vlastností psa. Osobně mám asi raději feny.“

3. Podle čeho jste si zvolil/a toto plemeno a přijde Vám, že je chov služebních psů u PČR na dobré úrovni?

„Německý ovčák mi byl přidělen ale myslím si, že je to kvalitní plemeno pro výkon služby ještě s maliňákem (belgický ovčák malinois).“

Statistiky neznám ale osobně si myslím, že by to chtělo navýšit stavy a více kvalitních psů do odboru.“

4. Myslíte si, že se postupem času zvyšuje kvalita služebních psů nebo naopak upadá?

„Myslím si, že tak nějak stejná ale aby se kvalita minimálně udržela, je potřeba navyšovat stavy.“

5. Popište mi Vaše metody výcviku které volíte a stručný průběh výcviku od štěněte po dospělého psa.

„Používám metodu chuťově dráždivou a kontrastní. Dále využívám hlavně kořistnického pudu při odměňování balonkem. Pro mě je hlavně důležitá žravost a silně rozvinutý kořistnický pud.“

6. Jakým způsobem provádíte výcvik na vyhledávání výbušnin a nástražných výbušných systémů?

„Výcvik provádím na vzorky výbušnin za pomoci kombinace pamlsků a balonku.“

7. Co vše musí umět váš pes pro výkon služby?

„Rozhodně základy poslušnosti a vyhledávání nástražných výbušných systémů podle zkušebního řádu.“

8. Kde nejčastěji vyhledáváte výbušniny a nástražné výbušné systémy?

„Primárně na veřejných místech kde se pořádají například kulturní akce, různé druhy sportovišť a výjimkou nejsou ani soudy nebo koncerty. Často se setkáváme s anonymním oznámením na uložení nástražných výbušných systémů.“

9. Jak vypadá Vaše pracovní náplň a jak často jste se svým psem nasazování?

„Během služby provádíme výcvik služebních psů, výkon služby který je spojen s prevencí a zajištění výjezdu či naplánované akce jako jsou domovní prohlídky, nebo kulturní akce. Výbušniny jsou méně časté než drogy.“

10. Čím jsou krmeni služební psi? Krmí se například i syrovou stravou (BARF), nebo je to méně časté?

„Já osobně krmím jenom granulemi a občas pro zpestření přidám maso či vejce nebo lososový olej. Za kondici psa nese odpovědnost psovod a tak každý krmí dle svého uvážení.“

11. Na jaké úrovni je podle Vás zdraví služebních psů? Patří dysplazie loketního a kyčelního kloubu stále mezi nejčastější nemoci služebních psů?

„Těžké posoudit. Já mám své psy zdravé ale je pravda, že dysplazie je stále nejčastějším onemocněním kvůli kterému neprojdou psi lékařskou prohlídkou a musí být vyřazeni.“

Respondent č.5 - MPI⁹³

1. Jak dlouho působíte u odboru služební kynologie?

„U odboru působím 9 let (5 let na skupině základních kynologických činností, 4 roky na MPI).“

2. Popište mi vašeho služebního psa a je pro tuto specializaci vhodnější fena nebo pes?

„V tuto chvíli mám fena německého ovčáka, které jsou 4 roky. Ve 2 a půl letech úspěšně složený atest MPI. Vhodné jsou psi i feny, mně osobně se lépe pracuje s fenami.“

3. Podle čeho jste si zvolil/a toto plemeno a přijde Vám, že je chov služebních psů u PČR na dobré úrovni?

„Plemeno jsem si nezvolila, fena mi byla přidělena. Přesto je pro mě německý ovčák stále všestranný pes a kdybych si plemeno vybírala, zůstala bych mu věrna. Chov služebních psů je na dobré úrovni jsem toho názoru, předávat štěňata v 8 týdnech z chovatelské stanice budoucím psovodům, kteří si psa připraví od štěněte na budoucí službu. Nejsem zastáncem, aby byli štěňata v chovatelské stanici cca do roka věku, jak tomu bylo dříve.“

4. Myslíte si, že se postupem času zvyšuje kvalita služebních psů nebo naopak upadá?

⁹³ Metoda pachové identifikace

„Domnívám se, že většina služebních psů je kvalitních. Občas se vyskytne jedinec, který buď povahově nebo zdravotně není vhodný do služby, ale to bylo i v minulosti.“

5. Čím je metoda pachové identifikace výjimečná a považujete jí za nejtěžší policejně kynologickou činnost?

„Metoda pachové identifikace je pro mě výjimečná už tím, že je. Je to práce s individuálním pachem člověka a pachovým pozadím. Pes pracuje s krátkodobou pamětí. Musí umět pracovat s různým stářím pachů, s různou silou a pokaždé s nových pachem. Ano, je to pro mě nejtěžší kynologická činnost. Výcvik psa trvá 1—2 roky a poté je třeba opravdu pravidelného tréninku na udržení kvality jeho výkonů.“

6. Popište mi Vaše metody výcviku které volíte pro metodu pachové identifikace a stručný průběh výcviku od štěněte po dospělého psa.

„Pes musí mít motivaci, aby chtěl cvičit, takže zjistit, co to pro konkrétního psa je. Osobně využívám při výcviku MPI pamlsky salámu, pes je nikde jinde nedostane, na závěr hra s míčkem. který si pes odnáší do kotce. Při výcviku MPI postupuji od jednoduchých cvičení k těžším, vždy tak, jak pes zvládá, pracuji se silou pachu, jeho stářím. Vše cvičím pozitivně, pes není ve stresu, pracuje s velkou chutí, vyzdvihuji to, co se daří, to, co pes udělá špatně se slovem „ne“ přejdu, nijak psa netrestám, nenutím. Všechny tréninky si zapisuji, pořizuji videodokumentaci, na všechny se předem připravuji, pokud se objeví nějaký problém, mohu s poznámkami pracovat a vyvaruji se stereotypu.“

„Od štěněte je primární vztah s psovodem, socializace, zvykání na lidi a psy, různé povrchy, budovy, seznámení s porovnávací místností, základy poslušnosti, přivázání štěněte na úvaz, samostatnost. Než se přistoupí k výcviku psa na MPI, je nezbytné, aby toto už pes uměl. Výcvik načichání a označení shodné pachové konzervy se zpočátku provádí na pamlsky, poté se přejde na hledání lidského pachu. Nejdříve pes hledá jeden shodný pach osoby v řadě bezpachových konzerv, poté se přidávají slabší pachy až jsou všechny konzervy podobného stáří a intenzity. Od samého začátku výcviku je nutné zařadit i prázdné řady (shodný pach se v řadě nenachází), aby si pes zvykl, že i toto je v pořádku.“

7. Jakým způsobem provádíte výcvik na metodu pachové identifikace?

„Socializace, poslušnost, přesné a rychlé značení (lehni a zůstaň), bezchybné načichání z pachové konzervy, značení pamlsků přes silný pach známé osoby až k pachu“

cizí osoby snímané 15 minut, dorovnání hladiny pachu doplňkových konzerv, práce s prázdnými řadami, snižování pachu v porovnávací (načichávací) konzervě.“

8. Co vše musí umět váš pes pro výkon služby?

„Musí umět základní poslušnost a porovnávání pachových konzerv.“

9. Jak často zajišťujete pachové stopy za pomoci pachových konzerv?

„Pachové stopy na výcvik či jako doplňkové konzervy pro porovnání zajišťuji většinou 1x týdně, snažím se využívat obě pohlaví, různý věk osob, různé prostředí kde žijí či pracují nebo pach z různých věcí.“

10. Jak vypadá Vaše pracovní náplň a jak často a na jakých místech jste se svým psem nejčastěji nasazování?

„Moje práce spočívá v ošetřování služebního psa (psů) jeho výcviku, k porovnávání přidělených případů, přijímání pachových konzerv, jejich evidence, ukládání do skladu, sterilizace a kompletace pachových konzerv a nástrojů, psaní odborných vyjádření o provedeném porovnání jiným psem. Porovnání se provádí v porovnávací místnost odborného pracoviště MPI.“

11. Čím jsou krmeni služební psi? Krmí se například i syrovou stravou (BARF), nebo je to méně časté?

„Já krmím své psy granulemi. Nepravidelně dostávají v menším množství i maso, zeleninu, ovoce, jogurt, tvaroh, vajíčko. Vždy se řídím tím, jak to pes tráví a zda nemá s nějakou kombinací problém. Máme převážně psy na granulích, některé ale i na barfu či vařené stravě. Vždy tak, aby to vyhovovalo konkrétnímu psovi.“

12. Na jaké úrovni je podle Vás zdraví služebních psů? Patří dysplazie loketního a kyčelního kloubu stále mezi nejčastější nemoci služebních psů? Podáváte kloubní výživu?

„Myslím, že zdraví služebních psů je na dobré úrovni, do chovu jsou zařazeni jedinci převážně zdraví a většinou s RTG 0/0. Je ale pravda, že dysplazie je pořád častá. Štěňata nepřetěžujeme, dopřejeme jim přirozený pohyb spíše po trávě či lese. V době rychlého růstu a ve stáří podáváme kloubní výživu. Moji služební psi neměli problém s dysplazií kyčelního nebo loketního kloubu, nebyli nijak omezeni ve službě.“

7.3 Diskuze

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zkoumat práci kynologů (psodů) a služebních psů u Policie České republiky. Vedlejší cílem bylo zpracovat charakteristiku vývoje, přípravy a výcviku služebních psů v podmínkách Policie ČR. Služební psi se již mnoho let podílí na záchraně lidských životů a objasňování trestných činů, díky jejich nenahraditelnému čichu, který pomáhá denně u všech složek IZS včetně Policie ČR.

Autorka práce detailně popsala v teoretické části podle dostupné literatury historii služební kynologie a její počátky. Představila možné existující metody užívané pro výcvik služebních psů, zmínila nejpoužívanější plemena a jejich charakteristiku a v neposlední řadě představila odbor služební kynologie, včetně základních a speciálních policejních kynologických činností, které jsou se psy vykonávány. Cílem práce bylo porovnat zjištěné literární informace s informacemi získanými od psodů metodou polostrukturovaných rozhovorů.

Otázka č.1 byla položena všem respondentům a sloužila k představení psodů, který uvedl kynologickou činnost, kterou aktuálně vykonává a délku pracovního poměru u odboru služební kynologie. Oba respondenti ze základních kynologických činností (respondent č.1 – ZKČ1 a respondent č.2 – ZKČ2) působí u odboru 5 let a oba vykonávají hlídkovou činnost. Respondent č.1 vykonává ještě činnost výjezdovou. Psodů specialisté včetně respondenta č.5 – MPI působí u odboru nejméně 9 let a nejvíce 19 let. Z odpovědí vyplývá, že pro výkon speciálních kynologických činností, musí mít psodů dlouholeté zkušenosti v odboru.

Otázka č.2 směřovala k představení služebního psa, se kterým vykonávají psodů službu. U odpovědí si autorka ověřila, že podle literárních zdrojů, je stále nejvíce oblíbeným a využívaným plemenem německý ovčák. Většina psodů pracuje pouze s jedním přiděleným psem až na respondenta č.4 – SKČ.2, který má dva německé ovčáky pro specializaci na vyhledávání výbušnin a specializaci omamné a psychotropní látky. Respondent č.3 – SKČ1 přechází na lovecké plemeno anglický špringšpaněl z důvodu změny a citlivějšího čichu na vyhledávání drog.

U specialistů byla otázka doplněna ještě o vhodnost pohlaví. Z výzkumu bylo zjištěno, že pro psodů není pohlaví důležité a jsou přednější povahové vlastnosti daného psa. Dále bylo zjištěno, že pohlaví psů bývá povětšinou stejné jako pohlaví psodů.

Otázka č.3 (někde jako č.4) se zabývala důvodem výběru německého ovčáka a úrovní chovu u PČR. Všem respondentům bylo plemeno německý ovčák přiděleno a nemohli si vybrat. Všichni jsou ale s plemenem spokojeni a mají názor, že je německý ovčák nejlepším univerzálním plemenem pro výkon služby. Úroveň chovu je poměrně na dobré úrovni ale často byl zmiňován názor, že je stále co zlepšovat. Někteří mají názor, že je chov na špatné úrovni z důvodu malého počtu dostupných a zdravých štěňat. Podle respondenta č.5 si často berou psovodi služební psy z jiných chovatelských stanic, které pak OSKH na žádost vykupuje.

Otázka č.4 je založena na celkové kvalitě služebních psů a otázce, jestli se podle respondentů kvalita zlepšila nebo naopak upadá. Odpovědi respondentů směřovaly převážně k dobré nebo stálé úrovni. Byl však opětovně zmíněn problém s kvalitou štěňat a nedostatkem psovodů.

Otázka č.5 byla také položena všem respondentům stejně a zabývala se výcvikem a volbou metod. Všichni respondenti volí metodu chuťově dráždivou, to znamená, že se služební psy učí na oblíbené pamlsky. Dále jsou pak učeni na oblíbené hračky hlavně u specializací. Literární teorie se tímto shoduje s praxí a žádný psovod nevolí mechanickou metodu.

Po otázce č.5 proběhly změny v dalším pořadí otázek a rozhovory byly obohaceny o doplňující otázky. Není tedy možné otázky v diskuzi dále číslovat.

U respondentů č.1 – ZKČ1 a č.2 – ZKČ2 byly dále položeny otázky na vhodnost pohlaví, kdy respondent č.2 si myslí, že je lepší pro základní kynologické činnosti pes a respondent č.1 souhlasí s literárním tvrzením, že psy bývají tvrdší než feny ale záleží na individualitě psa.

Specialisté dostali dále otázky na detailní provádění výcviku. SKČ1 provádí se svým psem značení za pomoci hračky „kong“ a vtiskává pach látek za pomoci „sniffru“ kdy se jedná o kovovou krabičku s děravým víčkem, do kterého psovod vloží látku a formou hry při každém přičichnutí psa odmění. SKČ2 provádí speciální výcvik podobným způsobem na vzorky výbušnin a odměňuje pamlsky nebo balonkem. MPI se provádí také pozitivně a hlavně kvalitní motivací. V tomto případě, jsou použita kolečka salámu a na závěr hra s míčkem. Výcvik načichávání a označení se provádí na pamlska a poté se přechází na hledání lidského pachu. Jako první se hledá jeden shodný pach a poté se přidávají slabší pachy.

Dále byla oběma skupinám respondentů položena otázka, co vše musí umět služební pes pro výkon dané kynologické činnosti. U základních kynologických činností musí psi bezpodmínečně zvládat základní poslušnost a v rámci těchto činností vyhledat pachovou stopu pachatele, vyhledat různé druhy předmětů, ukrytých osob a provést jejich zadržení. U specialistů se odpovědi lišily podle zaměření. Všichni respondenti mají názor, že poslušnost patří mezi nejdůležitější úkony, které musí pes plnit.

Mezi poslední otázky bylo zařazeno představení pracovní náplně a četnosti nasazení. U specialistů byla přidána doplňující otázka na místa, kde nejčastěji jsou vyhledávány drogy, výbušniny apod. Pracovní náplň se také liší podle vykonávané kynologické činnosti. Obecně lze z výzkumu říci, že jsou psodvodi ze základních kynologických činností nasazováni častěji (každý den), z důvodu zajišťování veřejného pořádku nebo při výjezdové činnosti – ohledání místa činu nebo kontroly objektů. Specialisté mají pracovní náplň dle činnosti, kterou vykonávají. Pokud nejsou nasazováni, zabývají se výcvikem a péčí o psy (platí i u ZKČ). Nejvíce jsou z vybraných specializací nasazováni psi s atestem na omamné a psychotropní látky, mezi které patří marihuana a pervitin. Vyhledávání probíhá nejčastěji během domovních prohlídek, nebo ve vozidlech. Vyhledávání výbušnin probíhá méně často ale jedná se o nebezpečnější práci (kulturní akce, festivaly). MPI má pracovní náplň rozšířenou o přijímání pachových konzerv a jejich evidenci, sterilizaci a kompletaci.

Poslední otázky se zabývají zdravím a stravou psů. První otázka na stravu byla zaměřena na typ krmiva, protože výkon služebního psa závisí primárně na stravě a péči, za kterou je psodvod odpovědný. Z výsledků je patrné, že většina respondentů volí suchou stravu (granule), z důvodu vyváženosti a menší časové náročnosti. Pouze jeden respondent krmí barfem a to odpovídá na výzkumnou otázku, zda je častější krmení granulemi nebo barfem. Nutno dodat, že všichni respondenti podávají psům na „přílepkou“ různé doplňky stravy jako je lososový olej, maso, tvaroh a vajíčka.

Poslední otázku, kterou od autorky respondenti dostali, se zabývala zdravím a nejčastějším onemocněním psů, konkrétně problémy s dysplazií loketního a kyčelního kloubu. Toto onemocnění je dlouhodobým a častým problémem všech psů, včetně služebních. První zmínka o dysplazii kyčelního kloubu u německých ovčáků pochází již z roku 1910. Německý ovčák v roli nepoužívanějšího služebního plemene, byl nejvíce postižen tímto genetickým onemocněním. Z výsledků výzkumu vyplývá, že OSKH u psů vzatých do služby, provádí v 10 měsících věku rentgenologické vyšetření na DKK a

DLK. Pokud má pes špatné výsledky, není do služby přijat. Štěňat s dysplazií je u odboru stále velké množství a dysplazie podle psovodů, patří mezi nejčastější onemocnění. Dalším častým onemocněním jsou srůsty na páteři. V rámci těchto onemocnění je u psů velmi rozšířené podávání kloubní výživy.

Ze zjištěných informací od odborných psovodů vyplývá, že je současný odbor služební kynologie PČR je celkově na dobré úrovni. Problém může ale nastat v blízké budoucnosti, v rámci nedostatku zájmu o pracovní poměr u OSKH. Z výzkumu plyne, že služební pes je stále nenahraditelným pomocníkem pro Policii ČR, například při odhalování trestné činnosti. Většina psů ze ZKČ ale i SKČ jsou opravdu nasazováni několikrát denně, a to je spojeno i s náročnějším výkonem služby. Nedostatek odborných psovodů spolu s nedostatkem kvalitního chovu psů, může být tímto velmi ohrožující, jak v rámci odhalování trestné činnosti, tak při záchraně lidských životů. Správnou cestu v řešení tohoto problému, vidím například ve větší propagaci nabídek na služební poměr v řadách služebních kynologů. Dle mého názoru, by bylo velmi efektivní, více sdílet na sociálních sítích práci služebních psů a psovodů a tím vzbudit větší zájem o služební poměr.

Metoda sběru dat by pro výzkum zůstala stejná. Polostrukturovaný rozhovor mi vyhovoval z důvodu možnosti doplňujících otázek, které přispěly do výzkumného šetření. Myslím si, že vyhovující byl i pro respondenty, z důvodu větší uvolněnosti než například rozhovor strukturovaný. Pokud by výběr respondentů byl omezen podle služebního poměru, psovodi působící u odboru méně než 5 let, by nemohli relevantně posoudit kvalitu služebních psů, nebo samotného chovu. Dále, by byly ovlivněné i zvolené metody při výcviku, které by nemohly vycházet z dlouholetých zkušeností a nebyly by psovody za dobu krátkého služebního poměru osvědčené. Ze zkušeností s nedostatkem literárních zdrojů v rámci historie služební kynologie, bych navštívila OSKH, ve kterém při realizaci rozhovorů mi byla nabídnuta pomoc s literárními zdroji od vedoucího oddělení. S tím souvisí i větší časová rezerva. Kapitola o historii služební kynologie, by mohla být touto možností obohacena o cenné informace.

Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce je zkoumat práci kynologů a služebních psů u Policie České republiky. Vedlejším cílem je zpracovat charakteristiku vývoje, přípravy a výcviku služebních psů v podmínkách Policie České republiky.

Bakalářská práce v rámci teoretické části představuje Policii České republiky jako ozbrojený bezpečnostní sbor spolu s odborem služební kynologie. Dále je zde popsána historie služební kynologie od roku 1890 do využití psů u pohraniční stráže. Teoretická část představuje a charakterizuje nejvíce používaná plemena a zabývá se jejich charakteristikou a vhodností pro službu. Autorka reflektuje metody výcviku spolu s aktuálně fungujícími chovnými stanicemi a výcvikovými středisky. Poslední kapitola se zabývá využitím služebních psů a jsou zde představeny základní a speciální policejné kynologické činnosti a jejich fungování v rámci PČR. Teoretickou částí autorka naplnila vedlejší cíl práce.

Hlavní cíl práce byl naplněn v rámci praktické části, která byla realizována za pomoci kvalitativního výzkumu metodou polostrukturovaného rozhovoru. Autorka na základě získaných informací z literárních zdrojů, ze kterých čerpala pro teoretickou část, vytvořila otázky pro psovody. Otázky byly zaměřené tak, aby literární postupy porovnály s praxí psovodů a představily odbor služební kynologie, spolu s prací psovodů a služebních psů.

Výsledky praktické části jsou detailně zmíněny v diskuzi. Obecně lze říci, že výcvik služebních psů je nikdy nekončící činnost, která vyžaduje odbornost a systematickosti. Od štěněte po atestovaného dospělého psa, který je schopen vypátrat pohřešované osoby, nebo různé druhy výbušnin, vede dlouhá cesta, která vyplývá i z výsledků práce. Dále z výsledků plyne, že aktuálně působící služební psi jsou velmi kvalitní včetně psovodů, kteří povětšinou působí u odboru řadu let. Je však nutno posilovat stavy psovodů, kterých je méně a zabývat se rozšířením chovu do budoucna. Služební psi, jsou opravdu nasazováni většinou každý den. Dá se říci, že jeden pes, zachrání denně minimálně jeden lidský život. Závěrem výzkumu je nutno zmínit, že komparace literárních zdrojů s přístupy psovodů se povětšinou shoduje. Metody výcviku a péče o psa závisí na psovodovi, ale osobně jsem mile překvapena volbou metod. Dříve nebylo časté, používat pozitivní metodu výcviku nebo metodu hry a psi velmi často byli cvičeni za pomoci elektrických obojků nebo metodou mechanickou. V bakalářské práci

je zřejmý vývoj použití služebních psů. V kapitole o historii kynologie autorka zmiňuje použití psů jako smrtících prostředků v koncentračních táborech nebo pohraničí a v současné době se již několik let podílí na každodenní záchraně lidských životů.

Výběr tématu bakalářské práce byl autorce blízký od počátku, z důvodu zkušeností, které se psy má od útlého věku. Autorka mnoho let odborně připravovala lovecké psy na výkon zkoušek, podílela se na chovatelské činnosti a v současné chvíli se ve volném čase se svými psy účastní mezinárodních výstav a výcvikem obran. Tento fakt se stal pro autorku velkým přínosem v samotném psaní práce, kdy se obohatila o znalosti ze služební kynologie a o různé metody výcviku z rozhovorů, které může sama v praxi použít. Bohužel, je nutno zmínit i nedostatek knižních publikací o historii služební kynologie, kdy je jediným autorem pan Jiří Rulc a jeho dvě knižní publikace o historii služební kynologie v četnické a policejní službě.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ALDERTON, D. *Psi*. 2. přeprac. vyd. Praha: Knižní klub, 2007. Příroda v kostce. 304 s. ISBN 978-80-242-1763-5.
2. HANZÁK, J., et al. *Světlem zvířat, 3. díl: Domácí zvířata*. Praha: SNDK, 1965.
3. HRUŠOVSKÝ, J. *Pes a jeho výcvik*. 2. přeprac. vyd. Praha: Naše vojsko, 1990. 331 s. ISBN 80-206-0091-4.
4. JANČAŘÍKOVÁ, K. *Záchranářská kynologie: teorie, data, zkušenosti*. Praha: Plot, 2019. 240 s. ISBN 978-80-7428-354-3.
5. JÖNAS, W. *Rotvajler*. V Praze: Fortuna Print, 2001. 160 s. ISBN 80-861-4487-9.
6. KOLLER, J. *Kynologická příručka*. Praha: Naše vojsko, 2019. 272 s. ISBN 978-80-206-1823-8.
7. KOMOLÝ, A. *Výcvik služebního psa*. Praha: Naše vojsko, 1963. 288 s. (bez ISBN).
8. KOUDELOVÁ, J. *Německý ovčák*. České Budějovice: Nová Forma, 2010. 208 s. ISBN 978-80-7453-105-7.
9. KUBEŠ, J., et al. *Retrívři*. České Budějovice: Dona, 1998. 141 s. ISBN 80-86136-14-0.
10. MACEK, P., UHLÍŘ, L. *Dějiny policie a četnictva, I: Habsburská monarchie (1526-1918)*. Praha: Themis, 1997. 180 s. ISBN 80-85821-52-4.
11. MAKEŠ, V. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009. 136 s. ISBN 978-80-7385-065-4.
12. MORGAN, J., et al. *Hereditary Bone and Joint Diseases in the Dog: Osteochondroses, Hip Dysplasia, Elbow Dysplasia*. Hannover: Schlütersche, 2000. 328 s. ISBN 3-87706-548-1.
13. MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. 583 s. ISBN 80-7179-878-9.
14. NOVÝ, K. *Kynologická příručka*. Praha: Naše vojsko, 1995. 159 s. ISBN 80-206-0503-7.
15. PAVLOVSKÁ-KUNTOVÁ, D., DOLEŽAL, V. *Atlas psů*. České Budějovice: Dona, 1996. 198 s. ISBN 80-85463-77-6.

16. *Policie České republiky: Police of the Czech Republic*. 2. přeprac. vyd. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017. 151 s. ISBN 978-80-270-0664-9.
17. RÄBER, H., et al. *Plemena psů: Encyklopedie: Původ - předkové - cíle chovu - schopnosti a užití, Díl 1: Pastervečtí a honáčtí psi...* Ostrava: Blesk, 1994. 768 s. ISBN 80-85606-55-0.
18. RULC, J. *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010. 461 s. ISBN 978-80-904210-3-5.
19. STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2010. 192 s. ISBN 978-80-7380-238-7.
20. ŠVARŤÍČEK, R., ŠEĎOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. 377 s. ISBN 978-80-7367-313-0.
21. VŠOLEK, K. *Německý ovčák*. Praha: Naše vojsko, 2020. s. 128. ISBN 978-80-206-1864-1.

Digitalizovaná kniha

1. HARTL, K. *Výchova a výcvik psa: služební a pracovní plemena*. Praha: Naše vojsko, 1979. Dostupné také z WWW: <<https://ndk.cz/uuid/uuid:26686070-1a72-11ea-b1af-005056827e51>>.
2. PECHOVÁ, M. *Psi*. Praha: Svojtka & Co., 1998. ISBN 80-7237-062-6. Dostupné také z WWW: <<https://ndk.cz/uuid/uuid:97794a80-c03f-11e6-923e-005056827e52>>.

Elektronické zdroje

1. Atestování psůvodi MV GŘ HZS. *Jihočeská záchranná brigáda kynologů* [online]. [cit. 2022-02-12]. Dostupné z WWW: <https://www.jihocestizachranari.cz/atestovani-psovodi-mv-gr-hzs_185.html>.
2. Atlas psů: Belgický ovčák – Malinois. *Paper-Dog* [online]. [cit. 2022-02-07]. Dostupné z WWW: <<https://www.paper-dog.cz/plemeno-belgicky-ovcak-malinois>>.
3. Boxer. In: *VCA Animal Hospitals* [online]. [cit. 2022-03-15] Dostupné z WWW: <<https://vcahospitals.com/know-your-pet/dog-breeds/boxer>>.
4. Články: Oddělení služební kynologie. *Policie České republiky* [online]. 2021 [cit. 2022-02-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/o-nas-clanky-oddeleni-sluzebni-kynologie.aspx>>.

5. Články: Pes jako dobrý pomocník pro odhalování příčin požáru. *Policie České republiky* [online]. 2003 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/pes-jako-dobry-pomocnik-pro-odhalovani-pricin-pozaru.aspx>>.
6. Čtyři varianty belgických ovčáků. In: *eCanis.cz* [online]. [cit. 09.03.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.ecanis.cz/plemena/belgicky-ovcak_18.html#plemeno-fotografie>.
7. Čtyřnozí četníci. *Historický kaleidoskop* [online]. 2010 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.historickykaleidoskop.cz/cetnici/ctyrnozi-cetnici.html>>.
8. Dobrman: Informace. *Hello Sandy* [online]. [cit. 2022-02-07]. Dostupné z WWW: <<https://www.hellosandy.cz/dobrman/>>.
9. Dobrman. In: *paper-dog* [online]. [cit. 09.03.2022]. Dostupné z WWW: <<https://www.paper-dog.cz/plemeno-dobrman>>.
10. DVOŘÁKOVÁ, M. *Výcvik služebních psů* [online]. 2010 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z WWW: <<https://mise.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/vycvik-sluzebnich-psu-37847/>>.
11. Identifikace podle pachu – metoda pachových konzerv. *Krimi-spk.sweb.cz* [online]. [cit. 2022-02-28]. Dostupné z WWW: <http://krimi-spk.sweb.cz/02_exper/expertiz/02y_pach/02y_pach.htm>.
12. Jaké jsou rasy policejních psů? Jak jsou cvičeni a jak pracují? *Fera24.cz* [online]. [cit. 2022-02-15]. Dostupné z WWW: <<https://fera24.cz/jake-jsou-rasy-policejnich-psu-jak-jsou-cviceni-a-jak-pracuji.html>>.
13. PANÝRKOVÁ, I. Kde se vzal, tu se vzal německý ovčák? 1. díl. *eCanis.cz* [online]. 8.11.2019 [cit. 2022-02-04]. Dostupné z WWW: <https://www.ecanis.cz/clanky/kde-se-vzal-tu-se-vzal-nemecky-ovcak-1-dil_1314.html?pid=99>.
14. KLÉZL, T., PLÍHAL, J. Neříkáme pyropes, ale bombočuch. Hledače výbušnin nesmí zmást ani továrna na granule. *Aktuálně.cz* [online]. 28.1.2019 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z WWW: <<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/pyropes-bombocuch-vycvik-bychory-psovodi-policie/r~b8a9ea62200e11e9b73eac1f6b220ee8/>>.
15. KLOSKOWSKI, O. Mantrailing: dobrá činnost nejen pro záchranářské psy. *Bellfor* [online]. 14.1.2022 [cit. 2022-02-18]. Dostupné z WWW: <<https://cz.bellfor.info/mantrailing>>.

16. Knírač velký. In: *webfordog.cz* [online]. [cit. 09.03.2022]. Dostupné z WWW: <<https://www.webfordog.cz/atlas-psu/knirac-velky/>>.
17. NEOMILLNEROVÁ P., et al. Krátká historie plemene československý vlčák. *Z molu es – chovatelská stanice* [online]. [cit. 2022-02-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolfdogs.cz/index.php/historie-plemene>>.
18. KROUPA, P. Nejlepší psy na vyhledání drog i výbušnin mají policisté z jihu. *Českobudějovický deník.cz* [online]. 3.10.2013 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z WWW: <<https://ceskobudejovicky.denik.cz/z-regionu/nejlepsi-psy-na-vyhledani-drog-i-vybusnin-maji-policiste-z-jihu-20131003.html>>.
19. Labradorský retrívr. In: *krmivo-brit* [online]. [cit. 09.03.2022]. Dostupné z: <https://krmivo-brit.cz/cs/breed-catalog/fci-viii-retrivri-slidici-a-vodni-psi/labradorsky-retrivr>
20. MAGAZÍN SPORTOVNI-KYNOLOGIE.CZ. Plán výcviku služebního psa. *Sportovni-kynologie.cz*. Výchova a výcvik psa, zajímavosti [online]. 3.11.2010 [cit. 2022-02-10]. Dostupné z WWW: <<https://www.sportovni-kynologie.cz/vycvik-psy/vychova-stenete/plan-vycviku-sluzebniho-psy/>>.
21. REDITEL@SIVILIANIA.CZ. Mantrailing – využije ho stávající systém pátrání po osobách? *Rescue report* [online]. 29.2.2016 [cit. 2022-01-18]. Dostupné z WWW: <<https://rescuemedia.cz/mantrailing-vyuzije-ho-stavajici-system-patrani-po-osobac>>.
22. Německý ovčák standard plemene. In: *ČMKU* [online]. [cit. 09.03.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.cmku.cz/data/plemena_popisy/189_nemecky_ovcak.docx>.
23. O nás: Policie České republiky – Služba cizinecké policie. *Policie České republiky* [online]. 2021 [cit. 2022-01-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/o-nas-94605.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>>.
24. O Policii ČR: Policie České republiky. *Policie České republiky* [online]. 2021 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>>.
25. Prevence: Policie České republiky – KŘP Plzeňského kraje – Služební kynologie. *Policie České republiky* [online]. 2021 [cit. 2022-02-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/sprava-zapadoceskeho-kraje-akce-a-projekty-sluzebni-kynologie.aspx>>.

26. ŘSPP: Odbor služební kynologie a hipologie. *Policie České republiky* [online]. 2021 [cit. 2022-02-02]. Dostupné z WWW: <[https://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-904727.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d](https://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d)>.
27. The difference between German (SV) and American (AKC) bred German shepherds. *Von der Otto German Shepherds* [online]. [cit. 2022-02-06]. Dostupné z WWW: <<http://ottogsd.com/german-vs-american-german-shepherds.php>>.
28. Literatura služební kynologie – úvod. *Cz-pes.cz – stránky plné psů* [online]. 2013 [cit. 2022-01-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-1.php#1.3>>.
29. Úvod. *Horská služba*. Online učebnice horské služby ČR [online]. 2016 [cit. 2022-01-20]. Dostupné z WWW: <<https://ucebnice.horskasluzba.cz/cz/odborna-cast/kynologie/uvod>>.
30. YAMAZAKI, Tetsu. Rottweiler. In: *vetstreet* [online]. [cit. 09.03.2022]. Dostupné z: <http://www.vetstreet.com/dogs/rottweiler>
31. Zkušební řád Policie ČR: pro přezkušování služebních psů v Policii ČR. *Cz-pes.cz – stránky plné psů* [online]. 2013 [cit. 2022-02-12]. Dostupné z WWW: <<https://www.cz-pes.cz/zkusebni-rad-policie-cr.php>>.
32. ZPRAVODAJSTVÍ 2018: Nová chovatelská stanice. *Policie České republiky* [online]. 2018 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/nova-chovatelska-stanice.aspx>>.
33. Zveřejněné informace 2010: Pohlaví a rasy služebních psů PČR. *Policie České republiky* [online]. 2010 [cit. 2022-02-01]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/pohlavi-a-rasy-sluzebnich-psu-pcr.aspx>>.

Legislativní dokumenty

1. **ČESKO**. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky ze dne 11. srpna 2008. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 91, s. 4086-4088. Dostupné z WWW: <<https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>>. ISSN 1211-1244.
2. **ČESKO**. Zákon č. 283/1991 Sb., České národní rady o Policii České republiky ze dne 15. července 1991. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 51, s. 1181. Dostupné z WWW: <<https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>>.

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 145 ze dne 8. července 2014, kterým se upravuje činnost služební kynologie. (viz. Příloha I)

Seznam použitých zkratk

BARF Bones and Raw Food nebo Biologically Appropriate Raw Food

ČR Česká republika

DKK dysplazie kyčelního kloubu

DLK dysplazie loketního kloubu

FCI Fédération Cynologique Internationale (Mezinárodní kynologická federace)

Genmjr. generálmajor

IZS integrovaný záchranný systém

OSKH odbor služební kynologie a hipologie

PČR Policie České republiky

Seznam obrázků

Obrázek 1. - Standard německého ovčáka krátkosrstého (vlevo) a dlouhosrstého (vpravo)

Obrázek 2. - Čtyři varianty belgických ovčáků

Obrázek 3. - Doberman

Obrázek 4. - Rottweiler

Obrázek 5. - Německý boxer

Obrázek 6. - Knírač velký

Obrázek 7. - Labradorský retrívr – žlutý

Přílohy

Příloha I – Poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb. O závazném pokynu policejního prezidenta č. 145 ze dne 8. července 2014, kterým se upravuje činnost služební kynologie.

Příloha I.

 Pomáhat a chránit	POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY Odbor komunikace a vnějších vztahů Oddělení tisku				
PCR99ETRpo42585714					
Č. j. PPR-7722-2/ČJ-2022-990810					
Praha 15. února 2022 Počet listů: 2 Příloha: 1 el. soubor					
----- Vážená paní Marie Blechová [redacted] E-mail: [redacted]					
Poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb.					
— Dne 11. 2. 2022 obdrželo Policejní prezidium České republiky Vaši žádost o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 106/1999 Sb.“), ve které se domáháte následujících informací:					
<i>” Ráda bych Vás tímto požádala o poskytnutí Závazného pokynu policejního prezidenta, kterým se upravuje činnost služební kynologie č. 145 ze dne 8. července 2014.“</i>					
Policie České republiky jako povinný subjekt podle § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb. Vaši žádost posoudila a sděluje, že v příloze Vám zasíláme v platném znění závazný pokyn policejního prezidenta č. 145/2014, kterým se upravuje činnost služební kynologie.					

plk. Mgr. Kateřina Rendlová vedoucí odboru <i>podepsáno elektronicky</i>					
Strojnická 27 170 89 Praha 7					
Tel.: +420 974 834 233 Email: pp.tisk@pcr.cz					
<table border="0"><tr><td style="font-size: small;">PhDr. Ondřej Moravčík Digitálně podepsal: PhDr. Ondřej Moravčík POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY Důvod: Za správnost vyhlášení</td><td style="text-align: center; font-size: small;">15.02.2022 12:20:03</td><td style="text-align: center; font-size: small;">www.policie.cz</td></tr></table>			PhDr. Ondřej Moravčík Digitálně podepsal: PhDr. Ondřej Moravčík POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY Důvod: Za správnost vyhlášení	15.02.2022 12:20:03	www.policie.cz
PhDr. Ondřej Moravčík Digitálně podepsal: PhDr. Ondřej Moravčík POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY Důvod: Za správnost vyhlášení	15.02.2022 12:20:03	www.policie.cz			